

זאת ה'תורה

שבת פרשת וישלח תשע"ט

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה בְּפִלְאוֹת מַתּוֹרְתְךָ

טיפול חסידי:
אהבת ה'
בחדר הטיפולים

09

יעוץ נישואין:
להגביר **אהבה**,
להוסיף קצת **שכל**

12

מה אתה
שור או חמור?

29

אחליפו דוכתייה 03
פתיחת שנה בביה"ס לתורת הנפש

מעין גנים 29
"ויהי לי שור וחמור"

טעם מצוה 34
תחומין

סיפור חסידי 38
רבי שניאור זלמן מליאדי

מענות ותשובות 41
תשובות הרב לשואלים

ברכות בחשבון 42
עיונים ורמזים בפסוקי הפרשה

המדור אלדים 45
אורות דתהו בכלים דתיקון

הקדמת המערכת

שבת שלום וי"ט בכסלו-חג גאולה שמח לכל קוראינו היקרים,

השבוע בגליון:

נתחיל עם **שיעור פתיחת שנה לתלמידי ביה"ס לתורת הנפש**. השיעור סובב סביב מאמר ד"ה 'החלצו' – מאמר יסוד בחסידות ועוסק בתיקון המידות ואהבת ישראל סביב המושגים:

התכללות, 'אחליפו דוכתייהו' ונשיאת הפכים.

נמשיך עם **מעין גנים** לפרשת וישלח, עם לימוד על שור וחמור – **מידת החמימות ומידת**

הקרירות בעבודת ה'. ומשם **לטעם מצוה**, והשבוע התבוננות פנימית **במצוות תחומין**.

לרגל י"ט בכסלו – ראש השנה לחסידות – נקרא במדור **הסיפור החסידי**, על קדוש הלבנה [השני] של **אדמו"ר הזקן** במאסרו. **במענות ותשובות** נקרא על תושב"כ מול תושב"ע, חיסונים ובר מצוה. **ובברכות בחשבון**, על תופעות חשבוניות בפרשית מאבק יעקב עם שרו של עשו.

כרגיל נחתום עם **המדור לילדים**, בו רזי ילמד אותנו השבוע, על תופעה חשובה בחסידות הקשורה לפרשתנו, **"אורות דתהו בכלים דתיקון"** (אורות של תהו בכלים של תיקון).

שימו לב:

השבוע ביום ראשון תתקיים התוועדות י"ט כסלו של הרב לגברים. שיעור לנשים בע"ה ביום רביעי. פרטים בגב החוברת.

החל מהשבוע יש לכם אפשרות **להשתתף במפעל הנפלא של 'ואביטה' ולהקדיש את** הגליון או מדור מתוכו למה שתמצאו. יש לכם ברית / נולדה לכם בת / בר/בת מצוה / יארצייט / לזכות/להצלחת וכו', **פנו אלינו בטלפון 052-4295164 והיו שותפים בזיכוי הרבים.**

ונסיים בברכת שבת שלום ומבורך

"לשנה טובה בלימוד החסידות ובדרכי החסידות תכתבו ותחתמו", המערכת

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | **עיצוב:** דעה 3 | **אביחיל** | **מערכת:** הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיתאל גלעד

הגליון מוקדש לזכות:

הרך הנולד **יוסף** שיי **הס** לרגל הכנסו לבריתו של א"א - **י"א כסלו**. שיגדל להיות חסיד יר"ש ולמדן

הרך הנולד **מנחם מענדל** שיי **ניימן** לרגל הכנסו לבריתו של א"א - **י"ב כסלו**. שיגדל להיות חסיד יר"ש ולמדן

הח"י"ל בצבאות ה' **איתן אברהם** שיי **דוד** לרגל האפשרעניש - **י' כסלו**

"אחליפו דוכתייהו"

קיצור מהלך השיעור

השיעור הרחב והעמוק שלפנינו נמסר (ביום הבחירות המוניציפאליות) לתלמידי ותלמידות בית הספר לתורת הנפש, עם פתיחת שנת הלימודים החדשה.

מבחינת עבודת הנפש, עיקרו של השיעור הוא העמקה רבה בתופעה של "אחליפו דוכתייהו" – מיסודות התיקון בדרך החסידות. אחד ממאמרי היסוד של תיקון המדות בחסידות הוא מאמר "החלצו", העוסק בהתמודדות עם קליפת מדין המעוררת מדון, מפרידה בין אנשים ומעוררת שנאת חנם (המאמר המקורי מופיע בלקוטי תורה, ומפורסם ביותר קונטרס "החלצו תרנ"ט" של אדמו"ר הרש"ב, המרחיב בדברים). במאמר וביאורו מוסבר כיצד תכונות ההתכללות ו"אחליפו דוכתייהו" – מדרגות של חיבור ושלום בין הכחות השונים – הן ההתמודדות האמתית עם קליפת הפירוד והמדון. השיעור, המבוסס על המאמר, מרחיב ומפרט אותו מאד בנקודת היסוד הזו: ראשית, הוא מוסיף על גבי שתי המדרגות של "התכללות" ו"אחליפו דוכתייהו" מדרגה שלישית של "נשיאת הפכים" (שגם בה עצמה יש שתי מדרגות 'סמויות'). שנית, הוא מדייק שבע מדרגות של "אחליפו דוכתייהו". בנוסף, יש כאן בניית קומה נוספת על התבוננות בפרצוף של מעשיות-נושאי התורה (שהיתה בשיעור קודם, שנדפס בשבוע שעבר) והתבוננות כיצד "אחליפו דוכתייהו" הוא בעצם ציר החורז את כל עניני התורה.

ובפירוט יותר: **פרק א** מדובר על עקדת יצחק בה מופיעה בגלוי ובשלמות התופעה של "אחליפו דוכתייהו" – מתוך הבטול המוחלט שלהם לה' אברהם ויצחק מתחברים ואף מתחלפים בתפקידיהם. **פרק ב** מוסבר המבנה בן שלש הדרגות המכוונות כנגד הכנעה-הבדלה-המתקה (שניתן לחלקן גם לארבע, כנגד אותיות שם הוי' ב"ה) – התכללות, אחליפו דוכתייהו, נשיאת הפכים. בפרק מודגש כי טיפול טוב בדרך החסידות לא יכול להסתפק בהתכללות – הכלים של אהבת ישראל – אלא צריך להשתמש בעצמה של אהבת ה' כדי לחולל שינוי אמתי (גם באורות, ולא רק בכלים). **פרק ג** מפרט את שבע הקומות של "אחליפו דוכתייהו" – בגוף, בתפקידים, במדות הלב, בסברות השכל, ברצון, בתענוג ובאמונה. **פרק ד** עובר בתמצית על כל פרצוף העיניים-הנושאים של התורה וחושף את תכונת ה"אחליפו דוכתייהו" בכל אחד מהם.

א. עצמת עקדת יצחק – "אחליפו דוכתייהו" "אחליפו דוכתייהו" בעקדת יצחק

והשבוע אנו קוראים פרשת חיי שרה. לפי חז"ל יש קשר הדוק בין סוף פרשת וירא, פרשת העקדה, ותחלת פרשת חיי שרה –

בשבת האחרונה קראנו את פרשת וירא

המדור מוקדש לזכות:

הרכה הנולדת ערבה אמונה תח' בן יעקב - ט' כסלו. שתגדל להיות חסידה, יר"ש ולמדנית

הנפש שלהן הפוכות זו מזו, אברהם הוא אהבה ויצחק הוא יראה. בעקדה הם התחברו, ואפילו התחלפו במדות שלהם¹ – "אחליפו דוכתייהו" (החליפו מקומותיהם) בלשון הזהר². אברהם התגלה כירא ה', כמאמר המלאך בשם ה' "עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה"³, ויצחק, שהיה מוכן בחפץ לב להשחט על המזבח לכבוד ה', הגיע לכלות הנפש באהבה רבה לקב"ה. בכך הוא התכלל באביו ובעצם אימץ את המדה שלו, אהבת ה' בדרגה הכי גבוהה שלה – [ובכל נפשך] ובכל מאדך"⁴. אז, במדה מסוימת, יצחק נעשה אברהם ואברהם נעשה יצחק.

התהפכות מכח הבטול

את הנושא של "אחליפו דוכתייהו" אפשר להבין בהרבה מישורים של תיקון הנפש, ועל כך רוצים לדבר היום. הגעה למדרגה כזו – להתהפך למהות ואישיות ואופי הפוכים ממה שאני – דורשת בטול מוחלט. רק עם בטול אפשר להפוך ממהות למהות.

רבי חנינא בן דוסא אמר "מי שאמר לשמן וידלק יאמר לחומץ וידלק"⁵. איך אפשר לעשות כזה נס, שהחומץ ידלק כמו השמן? כתוב⁶ שמי שיכול להגיע למדת אין, ולהחזיר גם את השמן לאין, למצב ההיולי שלו (היולי = אין), יכול להוציא אותו מחדש מתוך האין כיש בצורה אחרת, בסוד "פושט צורה ולובש צורה". היכולת לחזור ולהחזיר דברים לאין, ולהוות אותם מחדש, היא הכח של החכמה. לכן הסיפור של עקדת יצחק, לפי הקבלה,

כתוב⁷ שכאשר שרה אמנו שמעה על העקדה, שכמעט ונשחט בנה יחידה, יצחק אבינו, פרחח נשמתה והיא הסתלקה. פרשת חיי שרה מתחילה "ויהיו חיי שרה" – ויהיו עולה 37. היא חיה 127 שנים, אבל היא ילדה את יצחק בגיל 90 ויצחק בשעת העקדה היה בן 37. לכן דורשים חז"ל⁸ ש"ויהיו חיי שרה" מלמד שהשנים הטובות שלה – "חיי שרה", חיות היא שמחה, "אם הבנים שמחה"⁹ – היו מאז שנולד יצחק אבינו, כמנין ויהיו. שוב, יש קשר הדוק בין שרה והסתלקותה לעקדת יצחק.

למדנו בשבת¹⁰ (ונמצא לפנינו) דף בו כתובים הנושאים העיקריים בתורה. הדף טוב במיוחד עבור מורים ומורות, אפשר לבנות ממנו תכנית לימודים של שנה, או של כמה שנים – לקחת את הנושאים העיקריים של התורה, לפי הסדר, ולפתח אותם, על פי נגלה ועל פי חסידות. כמו שאנחנו תמיד מנסים לעשות – הסדר כאן זורם לפי הספירות העליונות, שהן גם כחות הנפש של האדם, "מבשרי אחזה אלוה"¹¹.

הסברנו שעקדת יצחק היא נקודת השיא של מעשה האבות, "מעשה אבות סימן לבנים"¹². יש לפני כן סיפורים ואחרי כן סיפורים, יש את יעקב – ה"בחיר שבאבות"¹³ – אבל סיפור עקדת יצחק הוא מיוחד בכך שיש בו מסירות נפש בפועל ממש, הן מצד האב והן מצד הבן, ושיש בו יחוד גמור בין האב והבן, שמדות

נרשם על ידי איתיאל גלעד. לא מוגה. כ"א מרחשון ע"ט – כפר חב"ד. שיעור פתיחה לתורת הנפש.

א פרקי דרבי אליעזר פל"א. מובא ברש"י לבראשית כג, ב.
 ב זרה ח"א קכג, ב.
 ג תהלים קיג, ט.
 ד שיעור שבת וירא ש"ז (נדפס ב"אביטה" ויצא).
 ה איוב יט, כו.
 ו ראה סוטה לד, א.
 ז ע"פ בראשית רבה עו, א.

ח ראה זרה ח"א קט, ב; ח"ג יח, א; לקוטי תורה לאריז"ל וירא ד"ה "סוד העקידה"; לקוטי תורה ואתחנן ח, ב; שם דרושי ר"ה נח, ב; מעין גנים ח"א עמ' לו ואילך.

ט ראה זרה ח"א פז, א.

י בראשית כב, יב.

יא דברים ו, ה.

יב תענית כה, א.

יג ראה אור תורה מהמגיד ממעזריטש את רפה.

אחד בתורה שהוא אב-טיפוס של האבות בכלל, המיוחד שלהם, שאנחנו הבנים שלהם (היורשים את מדותיהם, "מעשה אבות סימן לבנים" כנ"ל) – זהו סיפור עקדת יצחק. ידוע¹ שאברהם אבינו התנסה בעשרה נסיונות, וזהו הנסיון העשירי. כל נסיון הוא להתעלות מעל הגבלות האישיות שלי, לצאת מהגבול שלי. זהו נסיון לשון נס, "נס להתנוסס", הרמת נס למעלה מדרך הטבע. "עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד כולם להודיע כמה חבתו של אברהם אבינו", ונסיון העקדה "עולה על כולנה", יותר מכל הנסיונות.

עשרה היינו י, שבקבלה היא נקודת החכמה. לפני העקדה רש"י מביא שה' אמר לאברהם – עמוד לי רק בעוד נסיון אחד, כדי שיהיה לי מענה לאומות העולם למה בחרתי בך ובבניך. כל מה שיש לקב"ה הצדקה, כביכול, לבחירה באבינו ובנו, הוא בזכות העקדה. לכן ברוב התפלות שלנו מזכירים את זכות עקדת יצחק – בזכותה ה' בחר בנו. עד כאן הקדמה.

ב. התכללות, אחליפו דוכתייהו, נשיאת הפכים

כח נקודתי – תהו; התכללות – תקון

השתמשנו כעת בשני ביטויים – 'התכללות', מושג שודאי רבים שמעו עליו רבות, ו'אחליפו דוכתייהו'. קודם כל, מהי התכללות? הכוונה, כמו בספירת העומר, שלא אהיה רק במדה אחת. לדוגמה, אם אני בחסד – שלא אהיה רק חסד, אפילו שזהו טבעי, אלא שאכלול בתוכי גם גבורה. כשאני מצליח לכלול את המדה ההפוכה, שהיא בעצם משלימה, זו גבורה שבחסד. אותו דבר, מי שיש לו תכונת גבורה צריך לכלול את החסד – חסד שבגבורה. זו עבודת ימי ספירת העומר,

הוא סיפור של בטול מוחלט, עד כדי כך שהאישיות בתוך הסיפור מתהפכים, וכאשר הם מתהפכים הם גם מתכללים אחד בשני.

בכלל, הביטוי אב (אבא) בקבלה, הוא חכמה, אז כל האבות, בהיותם אבות, הם חכמה. אנחנו הבנים שלהם – בנים הם מדות, רגש בלב. מבין האבות, מי שנקרא על שם "אב" הוא האב הראשון, אברהם אבינו, אב-רם, "השכל הנעלם מכל רעיון"² עוד לפני שקבל את ה-ה הנוספת בשמו, וכאשר קבל את ה-ה נוספה לו יכולת לגלות את השכל הנעלם לזולת. בכל אופן, הוא תכלית השכל, החכמה, ולכן הוא האב ב-ה הידיעה.

פנימיות החכמה היא בטול³. מכח הבטול לחולל את התופעה הפלאית הזו של "אחליפו דוכתייהו". בביטוי הזה אנו רוצים להתבונן עכשיו – "אחליפו דוכתייהו", שהחליפו את המקומות שלהם. ישנו רמז שהביטוי "אחליפו דוכתייהו" הוא נוטריקון אחד, "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"⁴. כשאומרים "אחד", מתחברים לאחד, מתבטלים במציאות (מתוך תנועה נפשית של מסירות נפש) ומקבלים את הכח הזה, בפסוק הבא – "ואהבת", כמו שנראה – לקיים את התופעה הזו של אחליפו דוכתייהו. כתוב בספר התניא⁵, בשם המגיד ממעזריטש, ש"אחד האמת" מתגלה בספירת החכמה – זהו הבטול של אברהם אבינו ושל יצחק בנו בעקדה.

הנסיון העיקרי – עקדת יצחק

שוב, מצד אחד כתוב שיעקב הוא "הבחיר שבאבות", אבל אם רוצים לבדוד סיפור

יד פיוט "אל מסתתר" מתלמיד הרמ"ק. ראה תורה אור לך לך יא, א.

טו ראה סוד ה' ליראיו שער א פ"ב (ונתבאר בשיעורים בסוד ה' ח"ג).

טז דברים ו, ד.

יז פרק לה בהגהה.

יח אבות פ"ה מ"ג.

הנקודים, בו הכל נקודתי, נקרא "עולם התהו" בקבלה. ההגדרה של עולם התיקון היא התכללות. אנחנו פה בשביל לעשות מהעולם שלנו עולם תיקון, דבר שתלוי בתיקון הנפש שלנו, של כל אחד אחת מאתנו. לכן, לפני שמקבלים את התורה צריכים 49 ימים לתקן את הנפש, להגיע למצב של עולם התיקון, ואז אפשר לקבל את אור התורה ביום החמשים ("תספרו חמשים יום"²²). עד כאן לגבי התכללות.

בין התכללות להתחלפות

מה שלומדים היום הוא חידוש - שחוץ מהתכללות יש עוד משהו, התופעה של "אחליפו דוכתייהו". ננסה להדגים מה הכוונה: אני ואתה שני טיפוסים שונים, אבל יש הבנה בינינו, יש אהבה. כמו בני זוג, שמאד אוהבים - לא חייבים להיות באותה מדה, אבל מתוך האהבה יש התכללות ביניהם, מתחברים, יש שלום, הכל בסדר. אם כל אחד נקודתי המצב לא טוב - יהיה פיצוץ - אבל ההתכללות כבר מספיקה כדי שיהיה שלום. "אחליפו דוכתייהו" הוא כבר משהו אחר - שאני ממש נעשה אתה ואתה נעשה אני. זו לא התכללות רגילה. מה יכולה להיות הדוגמה הכי פשוטה לזה בתוך הבית? ממש בפשט, יכולה להיות החלפת תפקידים. פתאום הבעל מחליט שהוא מבשל, הוא מנקה את הבית - כל מה שהאשה עושה, מהיום הוא עושה. שהאשה תצא ללימודים או שתצא לפרנס - מה שהבעל היה רגיל לעשות שהיא תעשה. כל אחד הופך להיות השני. זו לא התכללות אלא היכולת להתחלף. כמו שנסביר, יש הרבה רבדים של "אחליפו דוכתייהו" - שבעה רבדים מעל המושג התכללות.

לכלול את כל המדות בתוך כל מדה - חסד שבחסד, גבורה שבחסד, תפארת שבחסד וכו' עד מלכות שבחסד, שבוע אחד; שבוע שני כל המדות בגבורה וכו'. זו התכללות.

כשאין התכללות זהו עולם הנקודים - כל כח נקודתי בלבד. כמה שחסד הוא טוב, אם יש אדם שהוא רק חסד - הוא לא סובל מישהו הפוך ממנו, כי אין לו שום קשר ושום התכללות איתו. החסד הוא רק חסד, הגבורה היא רק גבורה - כל אחד נקודה בפני עצמה, ואי אפשר לחבר בין הטיפוסים האלה. בשביל לחבר צריך שכל אחד יגלה - ובאמת בכל אחד יש פוטנציאל לגלות - את כל המדות בתוך המדה העצמית שלו.

אני חסד, אבל יש לי גבורה - לדוגמה, "חושך שבטו שונא בנו"²³. אני אוהב את הבן שלי, אבל לפעמים אני צריך להעמיד אותו במקום, לשים גבולות. צריך לדעת איך, לעשות הכל בדרכי נעם, אבל רק להיות טוב - לפעמים לא טוב, צריך לדעת לפעמים להיות 'רע'. לכן צריך לדעת איך לכלול את מדת הגבורה בתוך החסד, גבורה שבחסד. לאידך, יש אחד שהוא גבורה, ולפעמים נדמה שעושה טוב למישהו - אך באמת עושה רע. הפסוק אומר "אם רעב שָׁנַךְ האכילהו לחם... כי גחלים אתה חתה על ראשו"²⁴ - לפעמים עושים משהו שנדמה טוב, אבל הכוונה לא טובה. זהו חסד שבגבורה (יש גם חסד שבגבורה שכולו טוב, על דרך "כי עמך הסליחה [חסד] למען תורא [לשם יראה, גבורה]"²⁵).

אבל מי שלא יכול לכלול את המדות ההפכיות נמצא לגמרי בעולם התהו. עולם

יט משלי יג, כד.

כ שם כה, כא-כב.

כא תהלים קל, ד.

כב ויקרא כג, טז.

(בטוי יותר מוכר לנו). יש אולי קשר בין הדברים. מהי נשיאת הפכים? שאני עצמי, את בעצמך, אתה בעצמך – כל אחד מאתנו – כולל בעצמו שני הפכים לגמרי. לא רק שלחסד יש גם "חסד שבחסד" וגם "גבורה שבחסד", התכללות, אלא שהוא מאה אחוז חסד וגם מאה אחוז גבורה בעת ובעונה אחת. אם כן, כבר זיהינו שלשה מושגים – התכללות, "אחליפו דוכתייהו", נשיאת הפכים לגמרי, שהיא פלאי פלאים. שלש התכונות הללו – התכללות, אחליפו דוכתייהו, נשיאת הפכים – ודאי מכוונות כנגד שלשת שלבי התיקון שלימד מורנו הבעש"ט¹² – הכנעה-הבדלה-המתקה: בשביל התכללות צריך הכנעה; "אחליפו דוכתייהו" היינו התבדלות – אני ממש נבדל מהזהות הקודמת שלי, ומזדהה כמישהו אחר. זו הבדלה אמיתית, ה"מל" הראשון של סוד חש-מל-מל; נשיאת הפכים היא כבר המתקה, ה"מל" השני של סוד חש-מל-מל, כי שניהם נמצאים בעת ובעונה אחת, בגוף אחד – זהו כח הבלי-גבול בגבול¹³.

התכללות	הכנעה
אחליפו דוכתייהו	הבדלה
נשיאת הפכים	המתקה

שלוש המדרגות במחלוקת שמאי והלל

ניתן דוגמה: יש מחלוקת ידועה בחז"ל בין בית הלל לבית שמאי – בית הלל נוטים להקל, בדרך כלל פוסקים לקולא, ובית שמאי נוטים להחמיר. הנטייה היא בגלל שרש נשמתם – בית הלל הם המהסדים שבדעת ובית שמאי מהגבורות שבדעת, לכן בית הלל

כח כתר שם טוב אות כח.

כט בהמתקה כלולות בהעלם שתי מדרגות – כדלקמן הערה לה – המדרגה שלפני הצמצום (בה כח הגבול נסתר וכח הבלי גבול גלוי) והמדרגה שאחרי הצמצום (בה כח הבלי גבול נסתר וכח הגבול גלוי), וד"ל.

משחק ההתחלפות

אגב, המקום העיקרי, במיוחד בדורנו, שמחפשים בו את ה"אחליפו דוכתייהו" הוא משחק. היום הפורקן של בחור ובחורה שרוצים להתחלף הוא ללמוד משחק. יש לכך מקור בקדושה, "משחקת לפניו בכל עת משחקת בתבל ארצו"¹⁴, קשור לשיעורים שהיו בפורים על תחפושת¹⁵. לפי זה יוצא שהחג של "אחליפו דוכתייהו" הוא פורים. כל חגי התורה הם התכללות, אבל היחיד שישאר לעתיד¹⁶ – כי שייך בעצם לאורות דתו בכלים דתיקון – הוא פורים.

לפי זה, מהות עקדת יצחק קשורה לשם יצחק (כנודע ש"שמא גרים"¹⁷) – לשון צחוק. אברהם בפני עצמו הוא רק התכללות, אבל יחד עם יצחק הוא גם בונה את המדרגה העליונה של "אחליפו דוכתייהו". 'תורת בני' היא התכללות ו"מעשה אבות סימן לבנים" היינו "אחליפו דוכתייהו", ולכן "יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים"¹⁸.

התכללות, אחליפו דוכתייהו, נשיאת הפכים

בע"ה נראה גם מושג שלישי – אם יש שני מושגים כדאי שיהיו שלשה. מה יכול להיות יותר גבוה אפילו מ"אחליפו דוכתייהו"? תופעת "אחליפו דוכתייהו" היא לא רק שלכל אחד יש תכונה של השני (התכללות), אלא היכולת להתחלף ממש, שאני הופך להיות אתה ואתה הופך להיות אני – מה יותר גבוה ממנה? יכול להיות מצב של "נשיאת הפכים"

כג משליח, ל-לא.

כד ראה לדוגמה סעודת פורים ע"ז (ובהרחבה – מכיוונים נוספים – בסמינר על אמנויות הבמה שהתקיים בלוס אנג'לס בסיון ס"ג).

כה מדרש משלי ט.

כו ברכות ז, ב.

כז בראשית רבה ט, ח.

כן עבדי משה¹⁷. יש הרבה פירושים ל"לא כן", ואחת הדרשות היא שמשה יכול לומר לך "לא" (כשמאי) ו"כן" (כהלל) באותו רגע, באותו זמן (ואף על פי כן בקריאה ה"לא" קודם ל"כן", כמו ברמז בראשי התיבות, בו שמאי קודם להלל).

"פלא יועץ" – עצות פלאיות

גם אצל המשיח אנחנו מוצאים את התכונה של נשיאת הפכים. המשיח נקרא "פלא יועץ"¹⁷. אנחנו כאן לומדים להיות יועצים, בעזרת ה' יתברך. יש יועץ שיש לו קו אחד – לכולם אומר אותו דבר, אותו קו. לעומתו, יש אחד שהוא "פלא יועץ".

יתכן ש"פלא יועץ" היינו מי שנותן עצות פלאיות, שבהשקפה ראשונה איני יכול להבין את הקשר בין העצה לבעיה, אבל אם אציית, אקשיב לו, אראה פלאות, שבאופן פלאי העצות שלו עובדות בשטח. אבל יש פירוש עוד יותר פנימי ל"פלא יועץ", שהפלא נמצא בתוך העצה גופא – שיש בעצה דבר והיפוכו. הוא אומר לי לעשות דבר והיפוכו – זה פלא. פלא הינו דבר שלא מסתדר כלל וכלל בהגיון הפשוט של האדם.

נוטים להקל ובית שמאי נוטים להחמיר. אבל לפעמים יש בחז"ל תכונה של "אחליפו דוכתייהו", לפעמים הנטיות מתהפכות – בית הלל מחמירים ובית שמאי מקילים ("מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל"¹⁷). ההתהפכות בדעות גם אומרת שמלכתחילה יש התכללות ביניהם, כמו בכל דבר שבקדושה¹⁷, אבל גם אומרת שבשעת מעשה – כשבית הלל מתפקד כבית שמאי ובית שמאי כבית הלל – יש "אחליפו דוכתייהו".

האם יכול להיות מצב שמישהו הוא גם בית הלל מאה אחוז וגם בית שמאי מאה אחוז באותו זמן? לכאורה, בהלכה אי אפשר לפסוק כמו שתי דעות הפוכות, אבל האם יש איש כזה עליו מורגש שהוא גם מאה אחוז שמאי וגם מאה אחוז הלל – שנים שיש להם נטיות הפוכות? כן, משה רבינו. מובא על כך רמז ש-**משה** ר"ת **משה-שמאי-הלל**¹⁷ או **מחלוקת-שמאי-הלל**¹⁷ – משה הוא שמאי-הלל יחד, לכן שניהם לומדים תורת משה ומסתמכים אך ורק על תורת משה. שניהם כלולים בתוך משה, ולגבי שניהם משה הוא "נושא הפכים"¹⁷. על משה רבינו כתוב "לא

ל שבת עז, א (ובכ"ד).

לא ראה תניא אגה"ק יג.

לב ראה אמרי אמת שמח"ת תרס"ז: **משה-שמאי-הלל** = "[משה] **לענין כל ישראל**", תכלית ושלמות תורתנו הקדושה. והוא מספר ההשראה הבא אחרי **תרי"ג** בגימטריא **משה רבינו**.

לג ראה מגלה עמוקות (ואתחנן) אופן עז. **מחלוקת-שמאי-הלל** = 1000, סוד אלף אורות שקבל משה רבינו בשעת מתן תורה.

לד וי"ל שברמז **שמשה** הוא **מחלוקת-שמאי-הלל** מודגש היותו נושא שני הפכים כאחד, אך ברמז שהוא **משה-שמאי-הלל** מודגש שהוא מאחד בעצמו את שמאי והלל לגמרי עד שאינם הפכים כלל, וכנודע בדא"ח לגבי אור אין סוף ב"ה, שמה שנאמר שהוא נושא הפכים אין הכוונה שיש אצלו שני הפכים שהוא מאחד אלא שאצלו אין הם הפכים כלל אלא הכל אחדות פשוטה ממש. נמצא **שמשה-שמאי-הלל** הוא לפני הצמצום ואילו **מחלוקת-שמאי-הלל** הוא אחרי הצמצום, ואף על פי כן "משה" לא פסיק טעמא בגויהו", שבדרגתו

שלאחר הצמצום משתקפת בגלוי דרגתו שלפני הצמצום וד"ל. נמצאנו למדים שבעצם ישנן ארבע מדרגות, שתי מדרגות נסתרות של נשיאת הפכים, "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין", בסוד "משה [חכמה] זכה לבינה", ושתי דרגות נגלות של אחליפו דוכתייהו והתכללות, כאשר סוד תיקון המלכות, המלכין קדמאין דמיתו בעולם התהו, שכולו היה מלכות (סוד **בן-ד-סג**, כנודע), הוא על ידי התכללות כנ"ל, שהוא ענין תיקון התברה, להיות כל אחד כלול מחברו, שהרי "יציבא מלתא ותקין פתגמא שכ"א מתוקן מחבירו" (תניא אגה"ק כב), מחבירו כפי שהוא כלול בו כנודע.

ולסיכום:

י	אחדות פשוטה (נשיאת הפכים למדרגה בה אינם הפכים)
ה	נשיאת הפכים (אחרי הצמצום)
ו	אחליפו דוכתייהו
ה	התכללות
לה	במדבר יב, ז.
לו	ישעיה ט, ה.

שכאשר שאלו את אדמו"ר הזקן מה יותר גדול, אהבת ה' או אהבת ישראל, הוא השיב שאהבת ישראל יותר גדולה, כי בה אוהבים מה שהאהוב אוהב. ה' אוהב את עם ישראל (כמו שנאמר "אהבתי אתכם אמר הוי"מ¹⁷), וכשאוהבים יהודי אוהבים את מי שה' אוהב. אפשר לאהוב מישהו בלי לאהוב את מי שהוא אוהב – זו לא אהבה גמורה, לא מקיפה את כל מהות האהוב. אם אני אוהב את האהוב שלי בשלמות, מכל צד ופנה ממה שהוא – אני צריך לאהוב גם את מי שהוא אוהב, זו שלמות האהבה. כך מסביר אדמו"ר הזקן.

בכל אופן, נקודת המוצא – גם כאן – היא מצות "ואהבת את הוי" אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"¹⁸. איני יודע כמה קורסים או שיעורים יש בבית הספר שעוסקים נטו ברכישת אהבה כלפי הקב"ה, או בכלל במחשבה על הקב"ה. הרי אנחנו יהודים – צריך כל היום לחשוב על ה' ולאהוב את ה'. לכאורה, טוב שאני חושב רק איך לעזור לאנשים, מצוין, אבל יתכן שלא אוכל להצליח לעזור לאנשים כיהודים – וודאי לפי דרך החסידות – אם איני אוהב את ה', ולא יכול להסביר לשני מהי אהבת ה', מיהו ה', מהו ה'. זו נקודה מאד חשובה – לא תתכן תורת הנפש לפי החסידות, לפי הבעל שם טוב, בלי הרבה להכניס את ה'.

איך הנקודה הזו קשורה לנושא בו עוסקים עכשיו? לדבר רק על עזרה לזולת, ולהשכיל השכלות וחכמות איך עוזרים, יכול להצליח לכל היותר בהבאה למצב של התכללות, אבל לא לעקדת יצחק. עקדת יצחק היא רק מתוך אהבת ה'. לכן, היא חייבת להיות חלק ארי של הלימוד, אם רוצים תכל'ס.

כלים טיפוליים – התכללות

מי שבא לפה, לבית הספר לתורת הנפש, צריך לדעת לעזור לעצמו, קודם כל, ואז הוא יכול לעזור לאחרים. כמו במצות תוכחה, "הוכח תוכיח"¹⁷, אומר הבעל שם טוב¹⁸ שקודם צריך "הוכח" את עצמך, ואחרי שאני מצליח להוכיח את עצמי אני יכול בדרכי נעם להוכיח את הזולת. מה פירוש להוכיח? לתת עצה טובה ליישר את הדרך של השני. זה מה שאנחנו רוצים.

כמו שנסביר, יותר ויותר, מהיום הראשון של בית הספר כל הזמן מבקשים כלים. באמת, מה שרוצים כלים היינו שרוצים התכללות (כלי וכלל הם מאותו שער, "כי כל בשמים ובארץ"¹⁹, "דאחיד בשמיא וארעא"²⁰). אם זו הכוונה כלים – הם אכן טובים ונחוצים. אם כאשר שואלים על כלים השאלה היא בעצם איך להגיע להתכללות – איך לא אהיה רק נקודתי, אלא ארגיש שאני כלול מכולם, וממילא יכול להסתכל בגובה העיניים ולדבר בגובה העיניים עם כולם, וככה לעזור לכולם – זו באמת השאלה הראשונה שעלינו לשאול ולבקש בתורת הנפש.

תקון הנפש – מתוך אהבת ה'

המקום הזה נקרא "תורת הנפש לפי החסידות", לפי תורת הבעל שם טוב. כשפותחים ספר חסידות יש הרבה תיקון הכלל והרבה תיקון נפש, אבל ברוב ספרי החסידות כאשר מדברים על מדת האהבה – על איזו אהבה מדברים? אחד שרוצה להיות מטפל/ת או יועצ/ת חושב הרבה על אהבת ישראל, איך לרכוש ואיך ליישם אהבת ישראל. כתוב²¹

לז ויקרא יט, זי.

לח כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) אות קלא.

לט דה"א כט, יא.

מ זרה ח"ב קטז, א (ובכ"ד), וראה ניצוצי זהר שם.

מא ראה לוח "היום יום" כ"ח ניסן.

מב מלאכי א, ב.

מג דברים ד, ז.

תקון הכלים – התכללות, תקון האורות – אחיפוז דוכתייהו

נסביר יותר טוב⁷⁰: כתוב שהתכללות היא

מד כפי שיוזכר לקמן, מקור עיקרי של השיעור הוא הביאור למאמר "החלצו" בלקוטי תורה פרשת מטות (פז, א ואילך). מקור האמור בפסקה זו (ונקודות נוספות לעיל ולקמן, עד סוף הפרק) הוא בחציו השני של פרק א שם, ושלמות הענין נצטט אותו בדילוגים קטנים:

אך ענין מדין הוא מ"ש בספרא דצניעותא [בזהר פ' תרומה קע"ו ב'] עד לא הוו מתקלא לא הוו משגיחין אפיין באפיין, שהיו בחי' אב"א וזהו בחי' תהו זה תחת זה רה"ר [ז"ל הפי' מתלמיד האריז"ל שם, ר"ל שבעולם התהו היו השש קצוות משתלשלות זו ע"ז זו וא"כ לא היו משגיחין הכתר פב"פ עם הת"ת כי חסד וגבורה היו מפיסקין ביניהם גם חסד וגבורה בעצמם לא היו פב"פ כו' משא"כ בעולם התיקון עכ"ל. ור"ל אבל בעולם התיקון חסד וגבורה הם בבחי' פב"פ וגם כתר עם הת"ת דהיינו עתיקא עם ז"א הם בבחי' פב"פ וכמש"ש בפ' האריז"ל... והפי' הוא שלא היה שייכות לחסד עם גבורה שהחסד היה חסד שבחסד והגבורה היה גבורה שבגבורה, וכיון שזה חסד פשוט וזה גבורה פשוטה הרי הם ב' הפכים כמים ואש שלא יוכל להתחבר ולהזדווג יחד. וזהו דלא הוו משגיחין אפיין באפיין,

והתיקון הוא להיות בהתכללות והיינו ע"מ"ה כי השבירה הוא בבחי' ב"ן עולם הנקודים וההתכללות הוא ע"י המשכת המוחין במדות והיינו מבחי' חכמה כח מה. כי הנה עד"מ מבשרי אחזה שהמדות באדם כשהם בלתי הנהגת השכל אזי כל מדה אין לה קישור וחיבור כלל עם זולתה כמו כאשר יכעוס ויקצוף אין לו רחמים וחסד בשעה שזו כלל על מי שכוונס עליו וכן בהפך נמצא מדות חו"ג מפורדין המה זה מזה וע"כ יוכל להסתעף ממותרי הדין דין קשה ביותר. אבל ע"י התלבשות החכמה במדות יתנהגו המדות ע"פ חיוב החכמה ויכבוש כעסו להיות בו ג"כ תערובות חסד ורחמים כו' וע"ז ארז"ל לעולם יהי אדם רך כקנה ואל יהי קשה כארז והיינו ע"י שיהיה מוח שליט על הלב.

והנה ענין התיקון הם ב' ענינים. הא' להיות התכללות חסד מגבורה וגבורה מחסד, ר"ל שלא יהי' החסד רק בחי' אחד היינו חסד פשוט הנקרא חסד שבחסד. וכן הגבורה לא יהיה רק בחינה א' היינו גבורה שבגבורה וזהו פי' עולם הנקודים שכל ספירה היה רק בחי' נקודה א' לבד שהוא מהות א' לבד חסד וכן גבורה, אלא שהחסד עצמו יהיה ג"כ כלול משהו מדות חג"ת נה"י וכן הגבורה תהיה כלולה מכל הוי"ק או כל אחד יהיה כלול משבע מדות... ולכן ע"יז יוכלו להיות משגיחין אפיין באפיין כי החסד שבגבורה וגבורה שבחסד קרובים להיות שוים

וע"יז יוכלו להתחבר ולהזדווג יחד החסד עם הגבורה... וזהו ענין התיקון שבבחי' הכלים והוא ע"י המשכת המוחין כנ"ל במשל שע"י גילוי והמשכת החכמה בהמדות נעשה התכללות המדות שהם הכלים. והב' הוא באורות שע"י ריבוי הכלים מחזיק האור יותר שהשבירה היתה מפני מיעוט הכלים שלא היו יכולים לסבול האור. משא"כ ע"י ריבוי הכלים כנ"ל ע"י ההתכללות שמתחלה היה הכלי רק בבחי' נקודה לבד ובתיקון נתגדלה ונתרבה להיות כלולה מעשר בחי', לכן ע"יז מחזיקים האור יותר... ועיקר התיקון הוא ע"י האורות שהאורות הם המחברים וכוללים ע"י ריבוי הארתם ולא עוד אלא דאחליפו דוכתייהו אור החסד בכלי הגבורה כו' [דהיינו שזה גופא שיהיו הכלים בהתכללות אמיתית הוא ע"י שנמשך בהם אור הביטול מבחי' שם מ"ה ע"ד עושה שלום במרומיו כו'... שלהיות התכללות הג' קוין והתחברותן כו' צ"ל הארה והמשכה מבחינה עליונה ששם בטלים אלו השני הפכים כו' וזהו בחי' שם מ"ה ע"ש, והיינו כמ"ש בפ' אמור ביאור דפסוק והניף הכהן אותם שיש ב' בחי' התכללות, הא' מצד המשכת המוחין במדות והב' ע"י גילוי האור אח"כ מבחינת שלימותא דכולא כו' וזהו ענין שעיקר התיקון הוא ע"י האורות כו' שר"ל שע"יז נעשה התיקון וההתכללות ביתר שאת כמש"ש.

גם אפשר לומר כי ב' בחי' אלו זהו עצמו פי' משגיחין אפיין באפיין דכולל ג"כ ב' ענינים הא' שהמדות עצמן נעשו פב"פ חסד עם גבורה וזהו ענין התיקון שבבחי' הכלים שהחסד נעשה כלול מגבורה וגבורה מחסד וע"יז מתחברים החו"ג יחד פב"פ. והפי' הב' במשגיחין אפיין באפיין איתא בביאור האריז"ל שם ז"ל ומ"מ עיקר השגחת אפיין באפיין היינו עתיקא בז"א כדבעינן למימר לקמן בעז"ה עכ"ל. וזהו ענין התיקון באורות שהשגחת עתיקא בז"א היינו המשכת אורות עליונים כי הכתר הוא הממוצע המחבר וממשיך הארת המאציל א"ס ב"ה בנאצלים כו'.

והנה כמ"כ בנפש יש ב' בחי' אלו תיקון והתכללות הכלים ואחר כך על ידי זה ריבוי האור והוא כמ"ש בד"ה אם לא תדעי לך היפה כו' ביאור ענין ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה ורחל היא כנס". וענין יפ"ת היינו ע"ד"מ תיקון ציור אברי הנפש כמ"ש נעשה אדם בצלמנו שיתארו בהן כל המדות בשלימותן וביפויין כמו שהם למעלה בעולם התיקון דהיינו התכללות המדות אהו"ר ומודומ"ע וכמ"ש לקמן ע"פ אלה מסעי מענין התכללות המדות בעבודת ה'. וכ"ז הוא תיקון הכלים ונק' יפ"ת וע"יז יבא אח"כ לבחי' יפת מראה שהוא בחי' רעונת דליבא שהוא בחי' הארה מפנימית אור א"ס ב"ה והוא בחי' אור השורה בכלים הג"ל וכ"ז הוא ע"י הדעת וכמשי"ת לקמן בענין יעשה שלום לי כו'. וכן בנפש שכדי להיות המשכת רעו"ד הוא ע"י דעת עליון... וגם כי דעת הוא המשכת הפנימית

עומדים אחד תחת השני אין הסתכלות בגובה העיניים ואין התכללות – אין התכללות בעולם התהו, רק נקודות.

אבל בשביל "אחליפו דוכתייהו" צריך יותר מהיכולת להסתכל בגובה העיניים אחד בשני – צריך גילוי אור עליון, אור של כתר, שמאיר על שנינו. כאשר שנינו מוארים באור אחד מאד גדול, שנינו מתבטלים מהצורה הראשונה שלנו, ואז אנחנו יכולים להתחלף. כמו שאמרנו קודם, בשביל להתחלף – "אחליפו דוכתייהו" – צריך לצאת מעצמי לגמרי ולחזור באופן חדש, לצאת מגוף אחד ולחזור בגוף אחר. איך יתכן? נעשה רק על ידי גילוי אור מאד גדול, שנקרא "אור הכתר".

אם כן יש כאן שני ענינים: דבר ראשון – שהספירות תוכלנה להיות פנים בפנים, בשביל ההתכללות; דבר שני – שיתגלה אור הכתר, ואז מכח הבטול אליו יתחלפו האורות והכלים, "אחליפו דוכתייהו". אלה שני תיקונים – תיקון של כלים ותיקון של אורות. זהו כלל מאד גדול בחסידות.

שני הדברים הללו הם בעצם שני הפירושים למשפט מהספרא דצניעותא¹⁷: כפי שאמרנו, בהתחלה כל הספירות – מדות הלב – היו אחת תחת השניה, חסד, למטה ממנו גבורה, למטה ממנה תפארת וכו'. במצב כזה החסד לא מסוגל להסתכל בגבורה, כי היא מתחתיו. בתיקון הם ימין ושמאל, אבל בתהו לא יכולים להסתכל אחד בשני ולא להתכלל אחד בשני. וגם, במצב כזה, התפארת – שבעולם התיקון אמורה להיות באמצע, ביניהם; בעולם התהו גם אין קוים, שהם גם גורם של שווי משקל, של איזון, קו אחד (שיש בתהו) אינו יציב – לא מקבל הארה מלמעלה.

בכלים. לכן אמרנו שטוב לדבר על כלים, ריבוי כלים – טוב בשביל התכללות. התכללות נקראת "תיקון הכלים". חסד שבחסד, גבורה שבחסד, תפארת שבחסד, חסד שבגבורה וכך הלאה – הכל לתקן את הכלים של החסד והגבורה. זו פעולה בכל אחד מכוחות הנפש שלא יהיה נקודתי – שהכלי יתפשט ויגלה את כל הפוטנציאל שלו. אבל "אחליפו דוכתייהו" נקרא "תיקון האורות".

"אשגחן אפין באפין" במאוזן ובמאונך

איך מסבירים את הכלל הזה, שהוא יסוד היסודות? החלק הכי פנימי וסודי בספר הזה הקדוש¹⁸ נקרא "ספרא דצניעותא" (הספר של הצניעות). הוא פותח במשפט "עד דלא הוה מתקלא לא הוה משגיחין אפין באפין". לפני שהיה שיווי משקל (מתקלא) – שם נרדף לאיזון, שם נרדף לתיקון, עולם התיקון הוא מאוזן, ואם אין איזון העולם נשבר – לא היו מסתכלים פנים בפנים. כלומר, זהו גדר המתקלא – איזון מתחיל מהיכולת להסתכל פנים בפנים, כמו שאמרנו קודם, לדבר בגובה העיניים. אם אין את היכולת הזו – אתה נמצא בעולם התהו, עולם הנקודות, בלי מרחב, בלי אותם כלים שבקשו כאן.

בעולם התהו הספירות היו זו תחת זו¹⁹, אחת תחת השניה. במצב הזה, שאחד תחת השני, לא יכולה להיות התכללות, ובוודאי לא יתכן "אחליפו דוכתייהו", ובוודאי לא נשיאת הפכים. למה? כי התכללות מתחילה מכך שאחד יכול להסתכל בעינים של השני, לדבר בגובה העינים. לא תתכן התכללות בלי הסתכלות פנים בפנים בגובה העינים. אם

שהוא בח" האור...

מה זה ח"ב קעו, בו אילך.

מו מבוא שערים שער ב ח"א פ"ו; משנת חסידים מסכת מיתת המלכים פ"א.

מז ראה שער מאמרי רשב"י פירוש ספד"צ פ"א. הובא בלקו"ת שם, בציטוט לעיל הערה מה (בשם תלמיד האריז"ל).

השני, וממילא לא סובלים אחד את השני, רבים אחד עם השני? למה יש מריבות בתוך הבית? אפשר לומר כי אין מספיק אהבה, אבל גם אפשר לומר כי אין שכל, אין לאנשים האלה שכל בכלל. באמת שני הדברים נכונים. ההתכללות נעשית גם מעצם ההסתכלות מול, בגובה העינים, שהיא בעצם אהבה, אך ידוע שהסתכלות לשון שכל – על ידי ההסתכלות באהבה נמשך שכל (המשכת מוחין לז"א בלשון הקבלה).

בעולם התהו הראשוני, בו הספירות היו זו תחת זו, כתוב שכל הספירות רק פוחדות אחת מהשניה – יש רק פחד. מהו פחד? חשש. לכל היותר "כבדה וחשדהו", כל אחד לגבי השני. אם יש כזה עולם, כזו חברה, שהיחס הבסיסי של כל אחד לשני הוא "כבדה וחשדהו", זהו סימן מובהק שאנחנו בעולם התהו – עולם לא יציב. ברגע שאיני צריך להתייחס למישהו ב"כבדה וחשדהו", יכול לקבל אותו כפי שהוא, זה טוב מאד – כבר מתחיל לקבל את המדה שלו בתוכי, ויחד עם זה מתחיל לקבל שכל. שכל גם פועל התכללות. היכולת להתכלל, לגלות אותך בתוך עצמי, היא שכל. היא נקראת אפילו "מח שליט על הלב"⁹⁹. בשביל התכללות צריך גם את עצם האהבה וגם לקבל שכל. לכן, יועץ נישואין – כשרבים בתוך הבית – על מה צריך לעבוד? על שני אלה, גם להגביר את האהבה בבית, וגם שבני הזוג יקבלו קצת שכל, שלא יהיו מטומטמים כמו שהיו עד כה, כל אחד בתוך עצמו.

"אחליפו דוכתייהו" ונשיאת הפכים מכח גילוי אור הכתר

עד כאן רק התכללות, עדיין בלי גילוי אור

בתיקון, הכתר – שנמצא למעלה, בראש הקו האמצעי – מאיר בתפארת. אבל כאשר הספירות זו תחת זו החסד והגבורה מפסיקים – אור הכתר לא יכול להגיע לתפארת, דבר מאד חשוב, כדלקמן. אם כן, יש שתי בעיות, ובעולם התיקון שתיהן נפתרו לטובה, כי יש שלשה קוים – כעת ספירות החסד והגבורה עומדות זו מול זו, יכולות להסתכל אחת בשניה בגובה עינים, וגם התפארת עומדת לבד בקו האמצעי, תחת הכתר שמעליה, והיא יכולה לקבל את אור הכתר. בלשון האריז"ל, ז"א יכול לקבל את אור עתיקא.

הסתכלות בגובה העינים – התכללות, אהבה והמשכת שכל

הסתכלות הספירות חסד וגבורה זו בזו פועלת את ההתכללות. כלומר, הכלים מתפתחים ומתבגרים. הכלים הם כמו הגוף – הגוף צריך להתבגר – הכל מכח ההסתכלות אחד בעיני השני. מכאן יסוד גדול, שהאפשרות להסתכל אחד בעיני השני – היא עצמה גורמת התכללות, התבגרות נפשית של כל אחד בתוך עצמו, שאפילו בלא יודעין מתכלל עם המדה של השני. כלומר, קודם המדה של השני היתה אצלו בפוטנציאל, בהעלם, ובזכות ההסתכלות בזולת היא מתגלה. אני חסד, לא יודע מהי גבורה, ואם פתאום אראה גבורה אפחד ממנה, אדחה אותה. אבל אם יש לי חבר שהוא גבורה, ואני מסוגל להסתכל בעינים שלו, הדבר מגלה את הגבורה שיש בהעלם בתוך החסד שלי. יש לי גבורה בהעלם, והגבורה שבחסד שלי מתחילה להתגלות בזכות ההסתכלות שלי בשני בגובה העינים.

עוד דבר, ברגע שמסתכלים בגובה העינים אחד מול השני, כתוב שגם יורד שכל ללב – מקבלים שכל. זהו גם ווארט מאד פשוט אך מאד חשוב. למה אנשים לא מבינים אחד את

⁹⁹ מח זהר ח"ג רכז, א; תניא פרק יב. וראה בביאור מאמר "החלצו" הנ"ל פ"ג (בתחלתו).

הפכים צריך את גילוי אור פנימיות הכתר, פרוץ עתק יומין^ב.

שני "וילכו שניהם יחדו" – התכללות ו"אחליפו דוכתייהו"

ניתן דוגמה מתוך עקדת יצחק, שקראנו עליה בשבת: הביטוי "וילכו שניהם יחדו" – אולי הביטוי הכי חשוב בעקדת יצחק – כתוב שם פעמיים^א. הפעם הראשונה היא לפני שיצחק יודע שהוא הקרבן, שהוא הולך להקרב. הוא הולך בתמימות עם אבא שלו, ושואל אותו "ואיה השה לעלה" – איפה השה לקרבן? אביו עונה לו "אלהים יראה לו השה לעלה בני". רש"י כותב: "יראה לו השה". כלומר יראה ויבחר לו השה, ואם אין שה – 'לעולה בני'. ועוד פרשו חז"ל^ג ש"השה" ביונית היינו 'אתה'. רואים שחז"ל הכירו את כל השפות, הכל בתוך לשון הקדש (קשור לסוד ההתכללות ואף לסוד "אחליפו דוכתייהו" המדובר כאן). איך שלא יהיה, הוא נרמז – אביו רמז לו – שהוא הולך להיות העולה. אחרי שהוא אמר לו זאת כתוב שוב "וילכו שניהם יחדו". פלאי פלאים, פעם אחת

הכתר בכלל. כי, כמו שהסברנו קודם, אהבת ישראל היא ה"כלל גדול בתורה"^ט, אבל אי אפשר להיות יהודי רק עם אהבת ישראל. כמה שאהבת ישראל היא הכלל הגדול בתורה, חייבים עוד משהו כדי להיות יהודי – וחייבים ללמוד עליו – אהבת ה', "בכל לבבך ובכך נפשך ובכל מאדך".

אהבת ה' מגלה אור כל כך גדול, אור עתיקא, אור הכתר, שכאשר הוא מאיר על המדות הן מתבטלות. כמו שכתוב על השרים, מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש, שעושים שלום – "עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו"^כ, פסוק מאד חשוב שצריך להיות בפי כל יועץ. אם אין שלום בין אנשים, כי הם שונים, חייבים להגיע ל"עושה שלום במרומיו", ש"הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל". זהו גילוי אור מאד גדול שמבטל את שניהם – לא שמתאפסים מהמצאות, עדיין קיימים כאן, אבל באופי חווים בטול אמת, מתוכו יכולים להגיע לסוד עקדת יצחק, למצב של "אחליפו דוכתייהו".

בשביל להגיע לנשיאת הפכים, שהיא מדרגת משה רבינו לגבי הלל ושמאי, כפי שראינו קודם, צריך אור עוד יותר גדול. האור בשביל "אחליפו דוכתייהו" בא מחיצוניות הכתר, פרוץ אריך אנפין (שבסוד הדיקנא שלו התגלות יג מדות הרחמים – כשם שהתכללות תלויה באהבה לזולת כך "אחליפו דוכתייהו" תלוי ברחמים רבים על הזולת, אמפטיה בלועזית, עד שאני שם את עצמי במקום הזולת לגמרי, ועד שאני הופך להיות הזולת, לאמץ לעצמי את המדה העצמית שלו לגמרי). אך בשביל נשיאת

בב לעיל הערה לה הבחנו בין שתי מדרגות בנשיאת הפכים – מחלוקת-שמאי-הלל משקפת את אור ז"ת דעתיק המתלבש באריך בסוד ז' תיקוני גלגלתא ואילו משה-שמאי-הלל משקף את אור ג"ר דעתיק, המדרגה הכי גבוהה בכתר, האמונה פשוטה, "רישא דלא ידע ולא אחידע", שוודאי למדו עליה.

נמצא שבשרש הכי עליון, י-ה, "הנסתרת להוי' אלהינו", היינו ג"ר דעתיק וז"ת דעתיק, אמונה ותענוג בנפש, ה-ו היינו אריך-אנפין, רצון בנפש, סוד "ז"א בעתיקא אחיד ותליא", וה-ה תתאה היינו המוחין הנמשכים למדות לפעול בהן גדילה והתכללות:

ה	הסתכלות ג"ר דעתיק (אמונה)
ה	נשיאת הפכים למדרגה בה אינם הפכים
ה	הסתכלות ז"ת דעתיק (תענוג)
ו	נשיאת הפכים אחרי הצמצום
ו	הסתכלות אריך אנפין (רצון)
ה	אחליפו דוכתייהו
ה	המשכת מוחין (חו"ב)
	התכללות

נג בראשית כב, ו-ח.
נד ראה פסיקתא רבתי מ.

מט בראשית רבה כד, ז.

נ דברים רבה ה, יא ובכ"ד; ראה תניא, אגרת הקדש יב.

נא נוסח התפלה וקדיש. ע"פ איוב כה, ב.

סוד העקדה מכח שרה

נעשה גימטריא: כמה שוה "וילכו שניהם יחדו"? אם התורה כופלת את הביטוי, היא מאד רוצה להדגיש אותו. **וילכו** עולה 72, מתחיל מ-חסד, מדת אברהם אבינו – הולכים עם החסד של אברהם אבינו. רק **יחדו** עולה 28, אז יחד כבר 100, שלמות והתכללות של יפ"י. **שניהם** עולה ¹¹405. הכל יחד עולה 505. מה אומר המספר 505? יש מישהי שלא נמצאת כאן, אבל בעצם כן נמצאת כאן ומובילה את כל הסיפור מאחורי הקלעים. על פי פשט היא לא יודעת מה קורה כאן, אבל כל הסיפור הוא היא. 505 שוה **שרה**. גימטריא פשוטה – רמז בולט ופשוט – של ביטוי המפתח כאן¹². את האבא והבן מיחדת כאן האמא, שרה¹³. יש מה שהאמא פועלת את האהבה, את ה"יחדו", של התכללות.

מה קורה כאשר שרה עצמה יודעת-שומעת את הסיפור? או שהיא שמעה אחרי שקרה, או שברוח הקדש שמעה תוך כדי שהסיפור קורה – יתכן שהיא שמעה תוך כדי שאברהם אומר ליצחק "השה לעלה בני¹⁴,"

נו 405 עולה ג"פ "**לעלה**". לפני פרשת העקדה אין "לעלה" בתורה. בפרשת העקדה יש ארבע "לעלה": "והעלהו שם לעלה" "איה השה לעלה" "השה לעלה בני" (ויקח את האילן ויעלהו לעלה [תחת בנו]) – ג ביצחק ו-א באיל. כל "**לעלה**" עולה 135 = ג"פ מה-אדם = "**לעלה**" במ"ס. "והעלהו שם לעלה" "איה השה לעלה" "השה לעלה בני" ו"יעלהו לעלה" = 183 = ג פעמים תורה = יג פעמים מצוה = "**לעלה**" במילוי ובמילוי המילוי!

נד הפסוק השני הוא "ויאמר אברהם אלהים יראה לו השה לעלה בני וילכו שניהם יחדו" – "ויאמר אברהם" = "**וילכו שניהם יחדו**" = שרה בראש ושרה בסוף, שרה לשון השראה – השראת אברהם בדברו עם בנו היא משרה אשתו, שרה מדרת מתוך גרונו של אברהם.

נח ורמז נוסף: מ"וילכו שניהם יחדו" הראשונה ועד "וילכו שניהם יחדו" השנייה יש בדיוק 127 אותיות, חיי שרה! 127 הנו מספר השבת ה-7 – שבת היו יום השביעי ו"כל השביעין חביבין".

יש 31, אל, תבות: אברהם = ח"פ אל, השה" = י"פ אל, בני" = ב"פ אל = "המזבח", מקום = ו"פ אל.

נט "**השה לעלה בני**" = ג"פ א-אחז-אהבה ברבע, הערך הממוצע של כל תבה, והוא עולה שרה, "וילכו שניהם יחדו", עם שני כוללים כנגד אברהם ויצחק. "**השה לעלה בני וילכו**

"וילכו שניהם יחדו" לפני שהוא יודע, רק אביו יודע, ופעם שניה – אותו דבר בדיוק – אחרי שהוא כבר נרמז, "וילכו שניהם יחדו".

עצם הביטוי "וילכו שניהם יחדו" הוא ביטוי של תיקון, שהרי "יחדו" אינו אחד תחת השני. בכל אופן, יש כאן אבא ובן. יש מי שנותן את הפקודה ויש מי שצריך לקבל אותה – האבא הוא הסמכות לגבי הבן. עצם הדבר שאומרים על אבא ובן "וילכו שניהם יחדו" הוא חידוש. באיזה מובן האבא והבן הם יחדו? גם משהו מאד חינוכי בבית, שכמה שהורים הם סמכות לגבי הילדים, צריך להיות מצב שאנחנו "יחדו", אנחנו שוים.

נסביר שהפעם הראשונה בה כתוב "וילכו שניהם יחדו" היא עדיין בבחינת התכללות, אבל הפעם השניה היא "אחליפו דוכתייהו". שוב, הפעם השניה היא לא רק שאנחנו אבא ובן שאוהבים אחד את השני – בפעם השניה, שגם יצחק יודע שהוא הולך להשחט, להקרב, הדבר היחיד שיכול להחזיק אותם יחד הוא רק בטול מוחלט לקב"ה, לאור אין סוף ב"ה שמעליהם. מתוך גילוי אור אין סוף הם מתבטלים לגמרי – יצחק פושט צווארו על גבי המזבח מתוך אהבה רבה בתענוגים, ואברהם הופך להיות תכלית היראה, מדתו של יצחק. יצחק נעשה אברהם ממש, מי שקבל את הציווי ישירות מהשי"ת, ואברהם נעשה יצחק, תכלית היראה והבטול לקבל על עצמו את ציווי השי"ת¹⁵.

נה על כן בסיום העקדה כתוב "ויקרא אליו מלאך הוי' מן השמים ויאמר אברהם אברהם ויאמר הנני" – "אברהם אברהם", אחד לאב ואחד לבן, שניהם ("שניהם יחדו") אברהם. וכן, שניהם יצחק, רמז לנשיאת הפכים שעוד למעלה מ"אחליפו דוכתייהו" כנ"ל, ובסוד "וישם אתו על המזבח ממעל לעצים", מעל שתי העצות, התכללות ו"אחליפו דוכתייהו". ורמז: "וישם אתו על המזבח ממעל לעצים" = 1345, סוד אלף אורות שנתנו למשה (כנ"ל הערה לד), סוד **כל הרקתים**, כידוע בכוננת הבעל שם טוב לקדושת כתר.

ה"רעותא דלבא" (המתגלה ב"קלסתר פנים"). אותו אור הוא שמייחד בנפש את ההפכים, גורם לתופעת "אחליפו דוכתייהו".

הוא גם מסביר במאמר באריכות³⁰ שהמדרגה של "אחליפו דוכתייהו" היא בסוד הפסוק "או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי"³¹, שדרשו חז"ל "שלום בפמליא של מעלה, שלום בפמליא של מטה"³²: "יעשה שלום לי", "שלום בפמליא של מעלה", היינו מדרגת "אחליפו דוכתייהו", ואילו "שלום יעשה לי", "שלום בפמליא של מטה", היינו מדרגת ההתכללות. ההמשכה מה"רעותא דלבא", מהכתר, ללב היא דעת עליון – "יעשה שלום לי" היינו דעת עליון ו"שלום יעשה לי" היינו דעת תחתון.

לפי זה ה"אחליפו דוכתייהו" של האבות הוא "קיימו את כל התורה עד שלא נתנה"³³. יש כאן גם "אחליפו דוכתייהו" – שהאבות (י-ה, "פמליא של מעלה") עושים את עבודת הבנים (וה, "פמליא של מטה"). כך אפשר לפרש את הפסוק "ושנתם לבניך" – שאתה, האבא, תשתנה להיות הבן שלך. הכל יוצא מ"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", "אחליפו דוכתייהו", ובמאמר מדובר על המדרגות של "ואהבת" שגורמות ל"אחליפו דוכתייהו", אבל גם ההמשך – "ושנתם לבניך" – מתקשר לענין "אחליפו דוכתייהו" בכך שהאבא יהפוך להיות הבן, ואז "ודברת בס", הרב ידבר מתוך פה התלמידים ממש (וממילא גם הבן- התלמיד יהפוך להיות האבא-הרב), כדלקמן. "שלום יעשה לי" היינו תורת הבנים ממש – תורה שהיא רק התכללות³⁴.

30 ביאור המאמר אות ב (ד, ת).

31 ישעיה כז, ה.

32 סנהדרין צט, ב.

33 ראה קידושין פב, א.

34 בהמשך הוא כותב שאף על פי שאמרנו ששתי הבחינות

אתה תהיה השה. שוב, שרה נמצאת במקום אחר, אבל יש לה טלפתיה. ברגע שהיא שומעת שיצחק הולך להיות השה – מה קורה אתה? היא מתה, פרוחה נשמתה. מה קורה עם יצחק? אותו דבר, אבל עדיין בגוף – כלות הנפש. עד כאן היתה התכללות, אבל עכשיו צריך להיות גילוי אור הכתר, ששניהם, אברהם ויצחק, מתבטלים לגמרי בפניו, ואז הם יכולים להתחלף במהות שלהם, "אחליפו דוכתייהו" (וגם לעלות "ממעל לעצים", להגיע לנשיאת הפכים ממש, כנ"ל הערה נו). זו הזכות שעומדת לנו, עם ישראל, מאז ועד עתה, עד ביאת משיח – זכות העקדה. צריך גם את ההתכללות, קודם, וגם את ה"אחליפו דוכתייהו", בשלב השני.

פמליא של מעלה ופמליא של מטה – תורת האבות ותורת הבנים

המקור למהלך השיעור הוא במאמר (וביאור) של אדמו"ר הזקן בלקוטי תורה פרשת מטות – "החלצו מאתכם"³⁵. אחת הדוגמאות במאמר³⁶ היא הפסוק "פת תאר ופת מראה"³⁷ שנאמר על רחל אמנו. הוא מסביר ש"תאר" היינו האברים-הכלים, התכללות, ו"מראה" הוא ממש אותו אור שמאיר מלמעלה ומתגלה בלב כנקודת

שניהם יחדו = אחד-אהבה כאשר ה-א של אחד-אהבה = 1000. **אלהים יראה לו השה לעלה בני** = 845 = ה"פ אחד-אהבה ברבוע. בשלש התבות "**השה לעלה בני**" שני הפרשים הם 73 ו-175, והפרש הפרשים, בסיס הסדרה, הוא 102, והוא סוד חיי אברהם, 175 שנים, שעולה 73, **חכמה**, ועוד 102, **אמונה** וכו', כמבואר במ"א.

ס הקושיא במאמר היא ש"החלצו" משמע כולכם ו"מאתכם" רק חלק, "אלף למטה", כמו שהיה. הוא מסביר שהיו במחנה רק 12,000, אבל בעצם כל עם ישראל יצא, בשל ההתכללות, ועוד יותר בשל ה"אחליפו דוכתייהו" ביניהם, עיקר התיקון של מדין. ורמז יפה: "**החלצו מאתכם**" בהכאה פרטית (ה פעמים **מ**, ח פעמים **א**, ל פעמים **ת**, צ פעמים **כ**, ו פעמים **ם**) עולה **מדין** פעמים 137.

סא בראשית כט, יז.

ג. שבע מדרגות "אחליפו דוכתייהו"

יש גם תופעה חיובית, עיבור נשמה. בדרך כלל מדובר בנשמה מעולם האמת שיורדת ומתעברת במישהו לעזור לו לעשות מצוות או ללמוד תורה. העיבור עושה שני תיקונים – גם למי שמתלבש וגם למי שמתלבשים בו.

חילוף הרב והתלמיד

יש גם משהו דומה, ששני אנשים גם יכולים – ממש – כל אחד להיכנס לגוף של השני. מה זאת אומרת? בקריאת שמע כתוב "ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך וגו'".^ט הפירוש הפשוט של "ודברת בם" הוא בדברי תורה, "בם" ולא בדברים אחרים^ט – תדבר רק בדברי תורה. אבל יש פירוש אחר, סודי, שצריך להיות "ושננתם לבניך" – תלמד את הבנים, "הבנים אלו התלמידים"^ט – ותלמד אותם כל כך עד שאתה תכנס לתוך התלמידים ותדבר בתוכם, "ודברת בם". זהו הגדר של "ושננתם", גם לשון שינוי – "ושננתם לבניך" (תשתנה להיות בניך וגם בניך ישתנו להיות אתה, כנ"ל), הרב נכנס לתוך תלמיד, ופתאום שומעים את הרב מדבר מתוך גרונו של התלמיד. זו תופעה ידועה.

אצל משה רבינו כתוב "שכינה מדברת מתוך גרונו של משה"^ט – משה מדבר ושומעים את ה'. כתוב^ט שבאמת ה' לגבי משה הוא רבי לגבי תלמיד. הרבי מלמד כל כך טוב עד ש"ודברת בם", הוא מדבר בתלמיד (וכך גם הסברנו לעיל לגבי שרה ואברהם). מה קורה באותו זמן שהרב נכנס בתוך התלמיד? יש גם הפוך. אם יש קשר אמתי בין רב לתלמיד, גם

אמרנו שיש שבעה רבדים של "אחליפו דוכתייהו". שוב, התכללות היא התבגרות הכלים עצמם. ב"אחליפו דוכתייהו" כבר מתחלפים לגמרי. לתכונת ההתכללות נקרא ארץ. אולי מישהו שמע – אולי למדו כאן – שבהתבוננות אצלנו יש ארץ ושבעה רקיעים. אותו מבנה בדיוק קיים גם במה שמדברים עכשיו. ההתכללות, שהיא תיקון הכלים, היא הארץ, ושבעת הרבדים של "אחליפו דוכתייהו" הם כמו שבעה רקיעים. מתי מכוונים ארץ ושבעה רקיעים? כשאומרים "אחד" (נוטריקון "אחליפו דוכתייהו" כנ"ל) מכוונים^ט ב-ח שה' אחד בשבעה רקיעים וארץ (ב-ד מכוונים גם שהוא אחד ב-ד רוחות העולם).

נאמר את המדרגות ממטה למעלה:

נשמות וגופים

יש "אחליפו דוכתייהו" בגופים – שהנשמה שלי נכנסת לגוף שלך והנשמה שלך לגוף שלי. יש כזה דבר? כן, עיבור. יש גם תופעה רעה כזו, דיבוק – בדרך כלל נשמה ערטילאית, שאין לה מנוח, מחפשת איזה גוף להיכנס אליו, וצריך להוציא את הדיבוק. אבל

"יעשה שלום לי שלום יעשה לי" הן שתי בחינות תורה, בכללות הן ההבדל בין תורה למצוות – מצוות הן התכללות ותורה היא "אחליפו דוכתייהו". הוא לא כתב, אבל כנראה שבלימוד התורה אפשר באמת להחליף סברות, כמו בית שמאי ובית הלל – יותר גמיש, "מיא דניידו" ("ע"פ עירובין מו, א). לעומת זאת, במצוות יש שעירות, דינים והלכות – אך יש בהן התכללות.

לפי זה אפשר להוסיף, כמו שהוסבר בשיעור אמונה ובטחון 16 (נדפס ב"ואביטה" תולדות), שתורה היא נשיקין ומצוות הן חיבוק. כפי שהוסבר שם, יש דבר שלישי – תפלה, שהיא דבקות, וכאן אפשר לומר שהתפלה היא נשיאת הפכים:

נשיאת הפכים	תפלה
אחליפו דוכתייהו	תורה
התכללות	מצוות

טז סמ"ק סימן ב; הובא בב"א או"ח סימן סא.

טח דברים ו, ז.

סט יומא יט, ב.

ע ע"פ ספרי ואתחנן פיסקא ט.

עא ע"פ זהר ח"ג ז, א; רלב, א; רסה, א; שמות רבה ג, טו; וקרא רבה כ, ג; מכילתא שמות יח, יט.

עב ראה רש"י לדברים ג, כו.

זה עשה האלהים¹⁷! חוץ מתופעת דיבוק, שהזכרנו קודם, יש לדאבוננו מצב ביש מאד היום, שישנם אנשים שרוצים ממש להחליף גוף – להחליף מין. מאיפה זה בא? כל דבר משתלשל – הדברים משתלשלים מהקדושה לתוך הטומאה.

סימן שלדור שלנו יש כנראה זיקה ורצון לא רק להתכללות, הוא רוצה "אחליפו דוכתייהו" – הוא רוצה להגיע ליכולת להתחלף, להחליף את עצמו, להחליף את הגוף שלו. זהו רק משהו רע לגמרי? הוא מתקבל רע מאד, אבל מאד חשוב, גם אם מישהו מטפל באחד כזה – אם אתה לא יכול לזהות את השרש של הבעיה בטוב, אינך יכול לטפל בה. לטפל בבעיה כזו, שאחד רוצה להחליף את הגוף שלו – עד כדי כך – צריך לדעת את הסוד של "אחליפו דוכתייהו" בגוף, לדעת שעובד גם בתוך גופים.

תפקידים

מה יש אחר כך, קצת יותר גבוה מהגוף? מה שאמרנו קודם – החלפת תפקידים. כמו שאמרנו שהבעל והאשה מתחלפים בתפקידים שלהם. לא שאחד נכנס לגוף של השני, אבל לגמרי מתחלפים בתפקידים. במדה מסוימת האיש נעשה אשה והאשה נעשית איש, במשמעות של תפקיד.

מה יכול להיות מצב טוב כזה? אם הבעל מבין שבאמת ה' חנן את אשתו, אף שכתוב "כל כבודה בת מלך פנימה"¹⁸, שהיא יכולה להיות מורה, להיות משפיעה. אז הוא אומר – כמה שנים אעשה את כל עבודות הבית ואת תלמדי חסידות נטו. זו הקרבה. יש כמה וכמה משפחות כאלה שאנחנו מכירים. זו הקרבה בשביל

הרב מדבר "בם", בתוך התלמיד, ואם ככה מתחלפים גם התלמיד צריך לדבר בתוך הרב – לפעמים שומעים את התלמיד בפי הרב, תלמיד מובהק. יש הגדרה בחז"ל, מצב לא כל כך מצוי היום, של רב מובהק ותלמיד מובהק¹⁹. גם בתורת הנפש רצוי להגיע למצב כזה.

שוב, מה הסימן של רב מובהק ותלמיד מובהק? "ודברת בם", שכל אחד מדבר בתוך השני. זה "אחליפו דוכתייהו". איך יכול להיות? כשכולם בטלים לאור אין סוף שבתורה. "ושנתם לבניך ודברת בם"²⁰. מתי ישמעו את הרב מדבר בפה התלמיד? "בשבתך בביתך ובכלתך בדרך ובשכרך ובקומך" – בכל המצבים, לאו דווקא בבית המדרש. התלמיד הולך ברחוב, מתחיל לפטפט עם מישהו, ופתאום ישמעו את הרב מדבר בפיו. זו דוגמה מעשית מאד. דברנו על רב ותלמיד, אבל יכול היות כל שני אנשים שקשורים יחד בקשר הדוק, כמו רב מובהק – קשר הדוק מאד, עד כדי שכל אחד ממש מתבטא, מדבר (אנחנו מין המדבר, זהו הגדר שלנו) ומתדבר (דבור גם לשון הנהגה, כמו "דַּבֵּר אחד לדור"²¹) בשני, "ודברת בם".

שרש הרצון להחליף גוף

(הכח לטפל – רק מזיהוי השרש הטוב)

אחת הסבות שמדברים על כך עכשיו, מפני שכנגד כל תופעה בקדושה יש "את זה לעמת

עג לעיל הסברנו שאברהם בטל לגבי שרה – כמו תלמיד לגבי רבו – ובאמת ה' אמר לאברהם "שמע בקלה" של שרה, היא הרבי ואתה התלמיד, ועד שקולה ידבר מתוך גרוך. כל היחס של רב מובהק ותלמיד מובהק הוא מכח אברהם, האב-רב הראשון שהוא גם התלמיד הראשון ביחס לשרה אשתו כנ"ל. והרמז: **רב מובהק תלמיד מובהק = אברהם-אברהם-אברהם-אברהם**. וראה גם בהערה הבאה.

עד **"ושנתם לבניך ודברת בם"** = 1612 = 26 פעמים 62, היפוך ספרות, שם הוי"ב פעמים יהוה-יהוה = 6,5 עשירית שם א-דני, השם שחידש אברהם אבינו, פעמים **אברהם**, ודוק. עה סנהדרין ח, א.

עו קהלת ז, יד.
עז תהלים מה, יד.

עם כל הכלים שלך אתה יכול להכניס את האורות המרובים לתוך הכלים – זו הנוסחה המשיחית של הרבי, "אורות דתהו בכלים דתיקון"⁹. כל שלבי ההתכללות הם משיח בן יוסף, ה"אחליפו דוכתייהו" הוא כבר משיח בן דוד, ודרגת נשיאת ההפכים של משה היא כבר דרגת רעיא מהימנא שאחר כך¹⁰. בכל אופן, יש "אחליפו דוכתייהו" בגוף, יש בתפקידים ויש במדות – פשט עקדת יצחק.

שכל

אחר כך יש "אחליפו דוכתייהו" בשכל – זו דוגמת בית הלל ובית שמאי שאמרנו, שיכולים להתחלף גם בשכל שלהם. יש לכל אחד את הנטיה שלו, הנטיה להקל והנטיה להחמיר – נטיה בשכל, לא בלב – אבל יש אפשרות גם להתחלף.

רצון

מה למעלה מהשכל? רצון. מהו "אחליפו דוכתייהו" ברצון? הרבה פעמים יש מתח בין בני זוג, או בין כל שני אנשים, מה רוצים – לא רגש, לא שכל, פשוט מה רוצים מהחיים. אני רוצה משהו חזק ואת רוצה משהו חזק והרצונות מתנגשים. שני חברים – לכל אחד רצון אחר. ודאי שצריכה להיות גם יכולת פתאום להחליף רצונות. צריך כח אדיר כדי להחליף רצון.

בתוך כל צות – לדוגמה, הצות של תורת הנפש, הצות של גל עיני, כל צות – יש הרבה רצונות, מה רוצים לעשות. עכשיו נראה אם יש אור גדול שיכול להאיר מלמעלה, אז יכולים להחליף רצונות. גם אז יכולים לריב,

ההשכלה של האשה, מתאים לדור שלנו. מאיפה באה ההקרבה? הקרבה היא עקדת יצחק, מאיפה היא באה? כי מאיר עלינו אור גדול מלמעלה, השליחות, התפקיד. התפקיד הוא שליחות מה'. בלי ה' לא יהיה כזה דבר בקדושה, אבל בשביל ה' גם כזה דבר יכול לבוא.

עוד פעם, יש רובר של "אחליפו דוכתייהו" בתפקיד. תפקיד הוא נה"י. אנחנו הולכים ממטה למעלה – גוף הוא מלכות. הכל כאן מעל לארץ, ההתכללות, שהיא רק בכלים. כעת הכל תלוי בגילוי אור, אור הכתר.

מדות

למעלה מהחלפת הגופים והתפקידים יש החלפת המדות. זהו פשט עקדת יצחק, שאברהם שהוא אהבה מתחלף ונעשה יראה. לא שהוא יראה שבאהבה, לא גבורה שבחסד, אלא שהוא לגמרי יראה – הוא יצחק (בלשון הקבלה: "אור הגבורה בכלי החסד"), ויצחק הוא אברהם, שכולו אהבה ("אור החסד בכלי הגבורה")¹¹. זהו גילוי אור עצום, אורות מרובים של תהו.

כתוב בחסידות¹² שצריך להקדים את ההתכללות, הארץ, ולא להמריא לפני שבונים את היסוד – כדי שיהיה אפשר להכיל את האורות הגדולים האלה. לכן הנסיון הזה של אברהם בא בסוף – הוא הנסיון העשירי. בנסיונות הקודמים הוא, יחסית, בנה את כל הכלים. עכשיו, אומרים לו, נראה האם

עו דוגמה נוספת לחילופי המדות, "חסד דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא", במאמר בלקו"ת היא הדרשה ש"ימינך הוי' נאדרי בכח ימינך הוי' תרעץ אויב" (שמות טו), הוא פסוק של "אחליפו דוכתייהו": "ימינך הוי' הראשון הוא כלי חסד ו"נאדרי בכח" הוא מה שאור הגבורה נכנס בכלי החסד, והחלק השני, "ימינך הוי' תרעץ אויב", הוא כניסת אור החסד בכלי הגבורה.

עו ראה לעיל הערה מה.

9 שיחת כ"ח ניסן ה'תשנ"א.

10 פא על שלשת המשיחים – ראה ד"ה "הרכבת אנוש לראשון" מהרה"צ ר' הלל מפאריטש (נדפס במגיד מראשית אחרית).

הכי טוב ליהודים הולך כאסח חזק עם מי שמאמין במועמד אחר – הוא כופר בעיקר אצלו. אמונה קשורה לבחירה – הבחירה באה מהאמונה, הראש הכי גבוה. להחליף אמונה היינו להחליף בחירה – גם שם אפשר להתחלף.

בתוך האמונה, בתוך הרדל"א, נמצא "חביון עז העצמות"²⁹, זהו הבטוי בקבלה. כאשר מאיר "חביון עז העצמות" אפשר להחליף אמונות, דהיינו בחירות. לכן כתוב בקבלה שברדל"א יש חמשה ספקות. שבביל מה יש ספקות בתוך האמונה? חמשה ספקות הם כמו חמש בחירות, כמו חמשה פתקים בקלפי. הולכים לקלפי, יש חמשה פתקים ולפני רגע האמנתי מאד חזק באחד הפתקים האלה. אבל פתאום, כשאני מגיע לתוך הקלפי, יש שם אור גדול, עד כדי גילוי "חביון עז העצמות" שמאיר שם, ואז פתאום – אני לא יודע למה – בחרתי במישהו אחר, החלפתי את הבחירה, את האמונה. כנראה אותו אחד שהתכוון לבחור במי שאני בחרתי – בוחר במי שאני התכוונתי. זה "אחילפו דוכתייהו" ברובד האמונה (שכמובן לא פוגע בכי הוא זה במה שכולנו, עם ישראל, מאמינים – בה' אחד יחיד ומיוחד).

סיכום

כל שבע המדרגות שמנינו הן לקראת נשיאת ההפכים, לקראת דרגת משה רבינו, רעיא מהימנא (שהוא גופא קשור לאותו דבר שכולנו מאמינים בו – "ויאמינו בה' ובמשה עבדו"²⁹).

ולסיכום:

פג שער מאמרי רשב"י פירוש ספרא דצניעותא פ"א, ע"פ חבוקק ג, ד. וראה גם מאורי אור מערכת אלף אות סד. פד שמוות יד, לא.

אבל הזכרון שאתמול רציתי הפוך ויתכן שמחר ארצה הפוך יכול להמתיק הרה את המתח.

תענוג

מה יש למעלה מרצון? תענוג. עוד יותר חידוש: יש דברים שאני מתענג מהם או להיפך – יש מאכל שאני אוהב לאכול ויש מאכל שאיני אוהב, מצטער ממנו, הוא גורם לי היפך התענוג. אבל מישהו אחר הפוך – מתענג ממה שאני מצטער ומצטער ממה שאני מתענג. אפשר להחליף? כן, אם יש מספיק בטול. לכן אמרנו שהמפתח של הכל כאן הוא החכמה, הבטול, אף שהגענו כבר לתענוג – אם יש בטול אפשר להחליף גם את תענוג החיים, את כיף החיים, כיף החיים שלי כך ושלך אחר, ואפשר להתחלף.

הרבה פעמים כיף החיים של מישהו קשור גם למדה שלו. מן הסתם כיף החיים של אברהם אבינו קשור לאהבה שלו, כיף החיים של יצחק, כמה שהוא פחד, הוא הפחד – "פחד יצחק"³⁰, הפחד צוחק. יש קשר בין המדה העצמית של האדם לתענוג שלו, וכמו שאפשר להחליף את המדה, את הרגש, אפשר להחליף בשרש את התענוג.

אמונה

כעת נגיע הכי גבוה: מה למעלה מהתענוג? אמונה. אפשר להחליף אמונה?! צריך לחיות עם הזמן. מה קורה היום? בחירות. במי אני מאמין. כולנו מאמינים בה', אבל אם צריך לבחור במישהו – צריך להאמין במישהו, שהוא הכי טוב. 'פלוגי טוב ליהודים', כידוע – אמונה פשוטה. מי כאן, בין כל המועמדים, הכי טוב ליהודים? מי שמאמין חזק שמישהו

		משה רעיא מהימנא	(א)	נשיאת הפכים
		משיח בן דוד	(ח)	אחליפו דוכתייהו
החלפת בחירות	אמונה			
החלפת תענוגות	תענוג			
החלפת רצונות	רצון			
החלפת סברא (ב"ש וב"ה)	שכל			
החלפת מדות, עקדת יצחק	מדות			
החלפת תפקידים	נה"י			
עיבור/דיבוק; "ודברת במ"	מלכות			
		משיח בן יוסף	(ד)	התכללות

ד. "אחליפו דוכתייהו" בסיפורי התורה

קעת נראה כיצד נקודת "אחליפו דוכתייהו" בעצם מסתתרת בתוך כל אחד מסיפורי התורה, שלמדנו עליהם בשיעור בשבת. נראה שוב את הפרצוף:

כתר

הפרשות האוניברסליות (בראשית-נח)

כתר דרדל"א

בריאת העולם

בינה דרדל"א

קין והבל

חכמה דרדל"א

מעשה אדם

דעת דרדל"א

זה ספר תולדות אדם

עתיק יומין

המבול

אריך אנפין

דור הפלגה

בינה

גלות וגאולת מצרים

חכמה

עקדת יצחק (שיא מעשה אבות)

דעת

מתן תורה

גבורה

עבודת הקרבנות

חסד

נדבת המשכן

תפארת

ואהבת לרעך כמוך

הוד

חטא המרגלים

נצח

פרשת המועדות

יסוד

קריאת שמע

מלכות

פרשת המלך

כדרשת חז"ל^צ. הווארט שאברהם ויצחק בעקדה שלהם, ב"אחליפו דוכתייהו" שלהם, הם החוט השזור בכל התורה כולה – הוא בעצם מה שמייחד את עם ישראל ואת תורת ישראל. מצד אחד, "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", באברהם. "בראשית ברא אלהים", "ברא" לשון עבר, אבל ה' בורא את העולם בכל רגע – למה כתוב בלשון עבר? כי יש העלם הבורא מהנברא^{צא}. ה' מהווה אותי בכל רגע, אבל איני מרגיש זאת כלל – העלם והסתר גמור שאני נברא בשניה זו יש מאין – זהו פלא עצום, שהוא הכח של שם אלקים, שם הצמצום.

אם כן, אברהם ויצחק של בריאת העולם הם סוד השם המלא, כאשר אברהם פועל את ההתהוות ויצחק את העלם הבורא מהנברא – כמבואר כל זה בחלק השני של ספר התניא. אבל, זו עדיין לא עקדת יצחק, שהיא "אחליפו דוכתייהו". יש משהו ששם הוי' ושם אלקים כאילו מתחלפים – ששם אלקים מהוה, כפשט המלים, "ברא אלהים", שאלקים הוא הכח הבורא, לא רק הכח המסתייר, ושם הוי' הוא "אכן אתה אל מסתתר"^{צב}, שם הוי' מסתתר. לא נאריך, רק רוצים לתת איזה טעם, שבכל מקום בתורה יש את ה"אברהם" ויש את ה"יצחק" ויש ודאי את ההתכללות ביניהם, וגם את ההתחלפות שלהם ואת נשיאת ההפכים ביניהם (דהיינו מה ש"הוי' הוא האלהים"^{צג} ממש).

הפלא של התכללות, ועוד יותר של "אחליפו דוכתייהו", שהיה בעקדת יצחק, הוא נקודה כל כך עצמית ויחודית – המייחדת אותנו כיהודים – עד שהוא מייחד את כל מה שהתורה מלמדת אותנו. לכן בכל אחת מהבחינות של סיפורי התורה יש נקודה של עקדת יצחק. הרי החכמה היא "נקודה דנעיץ"^{פא}, נעוצה בכל אחת מהספירות. כך נאמר לגבי הספירות שתחתיה, אבל גם בכתר – הכולל בפרט כמה רבדים – נמצאת נקודת הבטול האמתי והיכולת של "אחליפו דוכתייהו". כלומר, יש משהו הכי כללי מכל סיפורי התורה בסיפור של עקדת יצחק.

רדל"א: שם הוי' ושם א-להים

הדבר הראשון כאן הוא בריאת העולם. איפה יש 'עקדת יצחק' בבריאת העולם? כתוב^{פב} שה' חשב לברוא את העולם במדת הדין, לכן השם היחיד שמופיע בסיפור הראשון של מעשה בראשית הוא שם אלקים, מדת הדין, אבל השי"ת ראה שאין העולם מתקיים רק עם מדת הדין ולכן שיתף והקדים את מדת הרחמים. בסיפור השני של בריאת העולם כתוב "הוי' אלהים", שם מלא^{פט}.

בתניא, בשער היחוד והאמונה^{פג}, כתוב ששם הוי' הוא בעצם שם החסד, כך ששם הוי' ושם אלקים הם שתי מדות הפוכות (חסד ודין). שם כתוב ששתיהן פועלות יחד מהרגע הראשון של הבריאה. שם הוי' הוא לשון התהוות, מכח החסד – "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם"^{פט}, באברהם,

צ בראשית רבה יב, ט; פסיקתא דרב כהנא נספחים אות א.
צא ראה מאמר ראשון בקדושת לוי וביאורו בארוכה בשיעור מוצאי כ"ה תשרי ע"ט (נדפס ב"אביטה" חיי שרה).
צב ישעיה מה, טו.
צג דברים ד, לה; שם פסוק לט.

פה זהו ח"א ג, ב.
פו ראה בראשית רבה יב, טו (הובא בפרש"י לבראשית א, א).
פז בראשית רבה יג, ג; טו, א.
פח פרקים ד-ו.
פט בראשית ב, ד.

זו. בפרשה הבאה כתוב "בכל לבבכם ובכל נפשכם", בלי 'בכל מאדכם', לכן כתוב שהפרשה הראשונה היא "עושין רצונו של מקום" והשניה היא "אין עושין רצונו של מקום"^{צז}. כל תוכן הפרשה הראשונה, שכתובה ב"ואתחנן", הוא אהבת ה'. תוכן הפרשה השנייה, שכתובה ב"עקב", הוא גבורה – יש שם "השמרו לכם" וכו'. אם כן, שתי הפרשות העיקריות הן אברהם ויצחק.

אבל מה? יש תופעה בקבלה^{צח}, שבתוך הפרשה הראשונה מאיר שם קדוש שנקרא "שם **מב**", כי יש בדיוק **מב** מלים מ"ואהבת" עד "ובשעריך", ושם **מב** הוא שם של גבורה, שם של הסתלקות האורות מהכלים, ואילו בפרשה השנייה מאיר "שם **עב**", שהוא שם של **חסד**. לכן אומרים שכל סוד קריאת שמע – התפלה הכי חשובה שלנו, מצוה מן התורה (לגבי תפלת שמונה עשרה יש חילוקי דעות בין הראשונים אם היא מדאורייתא, אבל קריאת שמע היא ודאי מצוה מהתורה) – הוא "אחליפו דוכתייהו".

שוב, יש שתי פרשיות, שהן אברהם ויצחק,

הופך לאור – כך כתוב במאמר בלוק"ת. בדיוק מה שכתוב בתניא (ספמ"ג), ש"ואהבת" עולה ב"פ **אור** – האור הראשון הוא האור השייך לכלי, עבודת ה' מתוך יראה, והכלי נעשה אור, והאור השני הוא אור האהבה. **שניאור** שוה **הוי ישראל** – "ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד". זה גילוי אור הכתר שפועל את התופעה של "אחליפו דוכתייהו". "**אור הגבורה בכלי החסד**" ששוה "**אור החסד בכלי הגבורה**" (**שניאור**) שוה ז פעמים **נדב-אביהוא**, זה התיקון שלהם. כשמחברים את הביטוי "**אור החסד בכלי הגבורה**" (או "**אור הגבורה בכלי החסד**") ל"**ובכל מאדך**" מקבלים "**משה משה**" (690) ש"לא פסיק טעמא בגויהו" (ע"פ זרר ח"א קכ, ב; ח"ג קלח, א), סוד שתי דרגות נשיאת ההכפים שהוסברו לעיל הערה לה, ממד "הנסתרת" ביחס לתופעת "אחליפו דוכתייהו".

צח ברכות לה, ב. ראה מהרש"א חדא"ג ד"ה "שנאמר ואספת דגנך".

צט שער הכוונות ענין כוונת ק"ש דרוש ח (וראה שם ביפה שעה אותיות כה-כו); פרי עץ חיים שער הק"ש פ"ח; לקוטי תורה (אדה"ז) ואתחנן ד"ה "ואהבת" (יד, א ואילך); סה"מ תקס"ו ע"י; דרך מצותיך שרש מצות התפלה פ"ב ופ"ד ואילך.

יסוד: קריאת שמע – שם מ"ב ושם ע"ב
נעבור לספירת היסוד – יש זיקה מיוחדת בין החכמה (שרש עקדת יצחק) והיסוד, "יסוד אבא ארוך ומסתיים ביסוד ז"א"^{צט}. יש גילוי מיוחד של החכמה בתוך ספירת היסוד, ה"צדיק יסוד עולם"^{צט}.

היסוד הוא קריאת שמע, "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"^{צט}. אמרנו ש"אחד" נוטריקון "**אחליפו דוכתייהו**", ומיד אחריו אומרים "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". כתוב שעיקר החילוף הוא "**בכל מאדך**"^{צט}, המייחד פרשה

צד עץ חיים שער הכללים פ"י, ובכ"ד.
צה משלי, כה.
צו דברים ו, ד.

צז במאמר ובביאורו אדמו"ר הזקן מסביר ש"ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך" עדיין שייך למדרגת ההתכללות – גם לפי הפירוש ש"ובכל נפשך" הוא "אפילו נוטל את נפשך" וגם לפי הפירוש שהיינו כל כחות הנפש ולבושיה. אבל "בכל מאדך" היינו עוצמת אורות דתהו בכלים דתיקון, שעושה אחדות אמיתית (אהבת "בכל מאדך" לא מוזכרת בפירוש במאמר דנן – אף שבמאמרים הקודמים בלוק"ת מטות מוזכר כמה פעמים ש"בכל מאדך" היינו ה"רעותא דלבא", שהיא-היא מדרגת "פת מראה", מדרגת ה"אחליפו דוכתייהו", הנזכרת כאן במאמר, כנ"ל – אך ראה בפירוש במאמר מפרשת ואתחנן דלקמן בהערה ק).

ורמז שחלק הפסוק עד "ובכל נפשך" הוא יחידה בפני עצמו: "**ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך**" – שוה 1521, "**הוי' אחד**", ברבוע. החלק השלישי בפסוק, "**ובכל מאדך**" עולה **ענג**, וכתוב בחסידות (לקו"ת ר"א כח, ג ובכ"ד) שזו "אהבה בתענוגים". הדוגמה למי שחזה אהבת "**בכל מאדך**" מתוך **ענג** עצום – חוץ מיצחק אבינו, שחזה זאת בלי למות ממנו, בסוף חזר לעולם הזה – היא נדב ואביהו. בפרשת אחרי מות כותב בעל אור החיים הקדוש את הביטוי "ידידות, נעימות, עריבות, מתיקות וכו'" – **הענג** של "**בכל מאדך**". למה מתו? כי לא עשו מספיק כלים. עוד אחד שמת הוא בן עזאי, מתוך הארבעה שנכנסו לפרדס (חגיגה יד, ב), ש"הציץ ומת" (שם) – גם האחרים 'מתו', כל אחד בדרך שלו, חוץ מרבי עקיבא ש"נכנס בשלום ויצא בשלום", כי כבר הכין כלים, "מכלכל חיים בחסד" (כדלקמן הערה עח). מה החיים שהוא הכין? ההחלטה שהוא ישוב, שלא יהיה "רצוא" בלי "שוב", שהתכלית היא "שוב לאחד", גילוי האחד דווקא למטה, בקיום התורה והמצוה.

הביטוי המובהק בחסידות של "אחליפו דוכתייהו" הוא "**אור הגבורה בכלי החסד**" או "**אור החסד בכלי הגבורה**". כמוכן, שני הביטויים שוים אותו דבר – **שניאור** (567). כאשר אור הגבורה נכנס בכלי החסד או להיפך הכלי בטל לאור, גם

וכאן כתוב בפירוש – אחד ממקורות תופעה זו בקבלה – "אחליפו דוכתייהו". פשט הפרשה הראשונה הוא חסד (הפשט היינו הכלי), אבל האור-השם שמאיר בה הוא גבורה – הסתלקות, אהבה כה עצומה שהיא מביאה לתנועה של הסתלקות, "בכל מאדך", בלי גבול, הסתלקות האור מהכלי.

הרבה פעמים כתוב שגבורה היא "רצוא" בנפש, להסתלק מהגוף, וחסד הוא "שוב". גבורה היא אש, אש מסתלקת, וחסד הוא מים, מים נמשכים ויורדים מלמעלה למטה, "שוב". בכל מקום שיש "שוב", תנועת ירידה למציאות, זהו חסד, ובכל מקום שיש "רצוא", הסתלקות מהמציאות, זו גבורה. מצד אחד הפרשה הראשונה היא אהבה, חסד, אבל חסד כל כך גדול, "בכל מאדך", שמביא לכלות הנפש לגמרי. זו לא רק גבורה שבחסד, לא התכללות, אלא "אחליפו דוכתייהו" – אור הגבורה בכלי החסד. הנשמה של הגבורה נכנסת לתוך הגוף של החסד². זו הפרשה

הראשונה של קריאת שמע. הפרשה השנייה של קריאת שמע היא הפוכה – הגוף הוא גבורה. שוב, הפשט הוא הגוף, המשמעות הפשוטה של המלים. מה שקורה בפנים – כוונת השם – תוך כדי אמירת המלים האלה וכוונת הפשט שלהם הוא נשמה. בפרשה הראשונה אני מדבר על חסד אבל מגיע להסתלקות, גבורה – הגבורה באה לשכון כבוד בחסד, אור הגבורה בכלי החסד. בפרשה השנייה הפוך. השם של הפרשה השנייה הוא שם **עב** בגימטריא **חסד**, והוא רמוז ב-**עב** התבות הראשונות של הפרשה השנייה (יש עוד **נ** תבות בפרשה השנייה, הרמוזות ל-**ג** שערי בינה). כלומר, החסד מחיה את כלי הגבורה. נמצא שנשמת אברהם אבינו נכנסת לתוך הגוף של יצחק בפרשה השנייה, ונשמת יצחק אבינו נכנסת לתוך הגוף של אברהם בפרשה הראשונה^א. זו הדוגמה הכי מובהקת של "אחליפו דוכתייהו" בתפלה שלנו – קריאת שמע,

קא עולה קושיא גדולה: הוא מסביר (בלקו"ת ואתחנן, כנ"ל) ש"בכל מאדך" היינו אור הגבורה בכלי החסד – עצמה של הסתלקות, אבל הביטוי הוא אהבה, חסד, סוג של אהבה. יוצא קצת בלבול – אם זהו אור הגבורה בכלי החסד, היה צריך להיות אברהם אבינו בעקדה, שהוא כלי החסד ופתאום "אחליפו דוכתייהו", הוא נעשה "ירא אלהים", אור הגבורה נכנס לכלי החסד שלו, אך נראה פשוט ש"בכל מאדך" בעקדה היינו יצחק, שהוא הגיע למדרגת "בכל מאדך", אבל בעקדה יצחק הוא אור החסד בכלי הגבורה.

מתוך כך עולה שבמאמר כאן יש להשתמש בכלל הגדול שהכל 'לפי ערכו'. יש עוד כמה קושיות במאמר שקשה לפתור על דרך הפשט, והדרך היחידה היא 'לפי ערכו'. כידוע, יש חמש מדרגות כ"ל צמ"א – א, או, יותר בפשטות, מספיק לומר כאן שבין אור לכלי יש צלם – והצלם ביחס לאור הוא כלי וביחס לכלי הוא אור. הצלם הוא מדה, כמו אהבה או יראה. השאלה, כמו כאן, אם אברהם נעשה ירא – זה בעצם מה שהצלם של יצחק נכנס בו. וכשיצחק נעשה אוהב – הצלם של אברהם נכנס בו. ההסבר של "בכל מאדך" כאור הגבורה בכלי החסד לא מדבר בצלם, אלא באור ממש – הסתלקות האור מהכלי, התגברות אור אין סוף, בלי גבול. כך אפשר ליישב קצת מהקושיות-לכאורה במאמר. אם יש חמש מדרגות, כמו כ"ל צמ"א, הכל לפי ערכו – כל אחד כלי ביחס למה שמעליו.

ק בברכה השנייה בתפלת שמונה עשרה אומרים "מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים", ומוסבר בחסידות (תורה אור לו, ב ובכ"ד) ש"מכלכל חיים בחסד" היינו רבוי כלים שנעשים על ידי חסד ("בחסד") להכיל את החיים. החיים הם אור הגבורה ומכלכלים אותו, עושים לו ריבוי כלים של חסד. החיים הם בחינת יצחק והחסד הוא בחינת אברהם. כאן אברהם, החסד, הוא הכלי, ורבי הכלים שנעשים על ידי החסד הוא מה שכתוב "ואברהם זקן בא בימים" (בראשית כד, א), "כל יומא ויומא עביד עבידיתיה", כל יום מרבים במצות ומעשים טובים, עושים צדקה. אם כן, יוצא שברכת "גבורות" (הברכה השנייה של שמונה עשרה שכתב יצחק אבינו המתחילה "אתה גבור לעולם א-דני" וממשיכה "מכלכל חיים בחסד") היא אור הגבורה בכלי החסד.

"חיים" היינו "אלהים חיים", אמא (ראה פע"ח תפלות ר"ה פ"ה, ובכ"ד), שרש אור הגבורה – "אני בינה לי גבורה" (משלי ח, יד). בכתבי הארז"ל (ראה שעה"כ דרושי תפלין דרוש ב, ובכ"ד) כוונת **חיים** בכל מקום היינו **אהיה-הוי-אהיה** – כמו "אהיה אשר אהיה" (שמות ג, יד. ראה שיעורים בסוד ה' ח"א עמ' שסב) – ופעמיים **אהיה** היינו שם **מב**, שם הגבורה. רק "**מכלכל חיים**" שוה יצחק והוא נמשך "בחסד", אור הגבורה בכלי החסד". סופי התבות "מכלכל חיים בחסד" הם **למד**, ששוה "**בחסד**", כך שראשי ואמצעי התבות, "**מכלכל חיים בחסד**", עולים "**מכלכל חיים**", יצחק.

המדינה, תיקון החברה. לכן התורה מדגישה "שום' לעילא", אי אפשר להעמיד מלך בלי שה' קודם כל מלך. אחר כך ה' אומר לך למנות מלך בשר ודם, שגם תתאהב בו וגם תפחד ממנו, הכל יחד. אם לא אוהבים אותו – לא בוחרים בו, גם במלך צריך לבחור.

אלה הבחירות האמיתיות, בחירת מלך ישראל – נעוץ סופן בתחלתן (שרש מלכות ברדל"א, ששם הבחירה כנ"ל). אהבת המלך היא אברהם. מי הדמות שהכי אוהבים בתנ"ך? דוד המלך. לא סתם דוד הוא לשון דוד – הדוד של שיר השירים, החתן. דוד המלך, "דוד מלך ישראל חי וקים"^{קב}, הוא החתן של עם ישראל. מצד אחד הוא מסמל את כנסת ישראל, ומצד שני הוא הדוד שלנו – אנחנו הרעיה. מצד אחד, אוהבים את המלך מאד. מצד שני, צריכה להיות אימת מלכות. אהבת המלך היא אברהם והפחד הוא יצחק. ב"שום תשים" סדר הפוך – "שום' לעילא" היינו יצחק, "רצוא", ו"תשים' לתתא" אברהם, "שוב" (אצל אברהם מצאנו את הביטוי "עמק המלך"^{קט} – אברהם ממשיך את שרש המלכות מ"עמק רום" ל"עמק תחת").

הוד: חילוף חלקי המרגלים ותערובת הנפשות

נשלים כעת את שאר הספירות, מלמטה למעלה:

המרגלים, בהוד, רצו להשאר במדבר, שם מתבודדים ולומדים תורה – פחדו שעבודת הקרקע שבארץ תנתק אותם מהקדושה, מהאלקות^{קז}. אם כן, חטא המרגלים היה

שהיא היסוד בהשתלשלות הנושאים של התורה.

בכל אחד כאן יש המון מה להסביר. כמו שאמרנו, צריך לנתח כאן כל אחד.

מלכות: "מוראו עליך" ו"חסדי דוד"

המדרגה האחרונה בפרצוף היא המלכות, פרשת המלך – מצוה של מינוי מלך^{קב}. לפי סדר התורה זהו הנושא האחרון מכל פרצוף הנושאים, וכפשוטו הוא כנגד המלכות. שם אומר הפסוק "שום תשים עליך מלך". מה פירוש "שום תשים עליך מלך"? יש פשט אחד, "שתהא אימתו עליך"^{קג}. "בנין המלכות מן הגבורות"^{קד} – מלך הוא פחד. אבל כתוב "מלך ביפיו תחזינה עיניך"^{קה} וכתוב "חסדי דוד הנאמנים"^{קו}. כמו שכלה מתאוה לחתן, ככה העם מתאוה, מתאהב, במלך. אם כן, אין אהבה ואין שמחה כמו במלך, ומצד שני יש מורא מלכות. איך הולך יחד? כל מציאות המלך היא מציאות שאברהם ויצחק ממש יחד, אפשר לומר שזו ממש נשיאת הפכים.

עוד דבר – הפסוק הוא "שום תשים עליך מלך". זהו מפרש למה כתוב "שום תשים", שתי מלים? "שום' לעילא, 'תשים' לתתא"^{קי}. בדיוק מה שאמרנו קודם – הזכרנו בעיה שאולי קיימת בבית ספר של תורת הנפש, שמתוך שחושבים איך לעזור לאנשים ולעשות טוב, שוכחים שאנחנו יהודים, שקודם כל קשורים לקב"ה. הטעות הזו הכי שכיחה דוקא בנושא של מלכות – תיקון

קב דברים יז, יד-כ.

קג סנהדרין כ, ב ובכ"ד.

קד עץ חיים שער כה דרוש ב; שער לד; טעמי המצות פרשת בהעלתך; סדור עם דא"ח ד"ה "ברוך מרחם על הארץ".

קה ישעיה לג, יז.

קו שם נה, ג.

קז זהר ח"ג ערה, ב.

קח ר"ה כה, א.

קט בראשית יד, ז.

קי לקו"ת שלח (והיה צדק מסוים בחשש המרגלים, כדברי ירמיהו הנביא – ב, ה – שדווקא בכניסה לארץ התקיים "מצאו אבותיכם בי עול", וראה שיעור אמונה ובטחון 17).

הם מופיעים במקום הבטחון-הנצח) – אבל יש בהם גם ימים נוראים, ובהם הרבי אומר שהכלי הוא יראה אך בפנימיות יש שמחה. יש זמנים של "עבדו את הוי' בשמחה"^{קט} בגוף ובפנימיות "עבדו את הוי' ביראה"^{קכ} ויש זמנים של "עבדו את הוי' ביראה" בחוץ והאור הוא "עבדו את הוי' בשמחה".

תפארת: כעס "לאפרושי מאיסורא" בענין "ואהבת לרעך כמוך" ידועה מחלוקת הרמב"ם^{קכ} ואדמו"ר הזקן^{קכב} האם הכעס ב"לאפרושי מאיסורא" הוא באמת או לא. לפי הרמב"ם האם רק מעמיד פנים שכוועס, אך לפי אדמו"ר הזקן הכעס הוא אמתי (גבורות קדושות), כי ה' הזמין לו מצוה של "לאפרושי מאיסורא". מישוה חוטא, ואם אין דרך אחרת של שכנוע בדרכי נעם (בדברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב כו'), צריך לכעוס עליו כדי להפריש אותו מן האיסור (ומבואר בתניא שהדברים נאמרו רק במי שבאמת יש לו את הכח והסמכות להפריש אותו מן האיסור) – "חושך שבטו שונא בנו"^{קכג}.

לא תמיד המשחק של להעמיד פנים שאני כועס אך בפנים לשמור על קור רוח עובד (אם כתוב בתורה שמשה רבינו, הענו מכל אדם ואוהב ישראל בתכלית, קצף על עוברי עברה, אין מקרא יוצא מידי פשוט, זה נגע לו באמת ולכן קצף באמת, הכל לכבוד שמים ולשם תיקון אותה נשמה חוטאת). לפי הרמב"ם זו דוגמה של התכללות, אבל "אחליפו דוכתייהו" באהבת ישראל היינו לכעוס עליו ממש, כדעת אדמו"ר הזקן.

קט שם ק, ב.

קכ שם ב, יא.

קכא הלכות דעות פ"ב ה"ג.

קכב ראה תניא אגה"ק כה.

קכג משלי יג, כד.

"רצוא" בלי "שוב" – תופעת תהו. לאחר חטא המרגלים כתוב "וינסו אתי זה עשר פעמים"^{קיא} – "אתי" שוה תהו ו"זה עשר פעמים" שוה תהו-תהו, כך שיש כאן 'חזקה' של ג"פ תהו, "אורות דתהו".

ביהושע התקיים "יה יושיעך מעצת מרגלים"^{קיב} וכלב השתטח על קברי אבות, והם זכו בסופו של דבר בחלק של המרגלים – החלק הטוב של המרגלים נכנס בהם. לפעמים, כשם שהטוב של הרשע נכנס לצדיק, הרע של הצדיק נכנס לרשע – כך היה אצל המרגלים. לכלב היתה "רוח אחרת"^{קיג}, "אחד בפה ואחד בלב"^{קיט}, גם איזה דיבוק מיניה וביה. הוא שיחק משחק.

בכל אחד מהחטאים – הנסיונות שאנחנו מנסים את ה' – כנראה יש גם תערובת, "חטא ישראל"^{קיט}, "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא"^{קטז}, יש שנים. כשאדם הוא רק צדיק הוא רק אחד, לכן "אל תהי צדיק הרבה"^{קיז} – "צדיק הרבה" הוא רק צדיק. דווקא כשאדם חוטא מתגלה שהוא שנים – כל הנקודה של ספר התניא, שיש לאדם שתי נפשות – ועצם התופעה של שתי נפשות היא לא התכללות, אין התכללות ביניהן, אלא איזו תופעה של "אחליפו דוכתייהו" מיניה וביה.

נצח: שמחה ויראה במועדים

המועדים הם בכללות שמחה – "כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו"^{קיח} (לכן

קיא במדבר יד, כב.

קיב סוטה לד, ב; במדבר רבה יח, כא (הוא ברש"י לבמדבר יג, טז).

קיג במדבר יד, כד.

קיז ראה רש"י להושע יז, ז.

קטז יהושע ז, יא.

קטז סנהדרין מד, א.

קיז קהלת ז, טז.

קיח תהלים לג, כא.

חסד: תרומת המשכן

נדבת המשכן - נדבה היא חסד, אבל תרומה היא "רצוא", להרים, "ויקחו לי תרומה"^{קכז}. יש גם תנועה של גבורה והסתלקות בנדבה. יתר על כן, נדבת המשכן כוללת את מלאכת המשכן, ומלאכת המשכן היא עם כח (כח ממש ובעיקר כח-מה, וכפירוש הבעש"ט^{קכח} ל"כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה"^{קכז}, בכח-מה שלך עשה, "כלם בחכמה עשית"^{קכז}). מלאכת המשכן היא קו העבודה המאיר בנדבה, לא רק בבחינת התכללות אלא אור הגבורה ממש (מגבורה דעתיק^{קכז}) בכלי החסד.

גבורה: התקרבות באמצעות הקרבן

גם בעבודת הקרבנות יש חסד וגבורה - הקרבן עצמו הוא אש, הסתלקות ("רזא דקרבנא עולה עד רזא דאין סוף"^{קכח}), אבל הפירוש הפנימי^{קכט} של "אדם כי יקריב מכם"^{קכז} הוא לשון קירוב, קירוב כל כחות נפש האדם לאלקות, כאשר על תכלית עבודה זו נאמר "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא"^{קכז}, התקרבות לה' על ידי אהבה. האש-ההסתלקות של הקרבן היא כלי הגבורה, ובתוך כלי הגבורה יש את אור החסד - ההתקרבות לה', עם כל כחות הנפש שמתקרבים ונכללים בה' יתברך (בסוד "לאשתאבא בגופא דמלכא"^{קכז}).

קכז שמות כה, ב.

קכה כש"ט (הוצאת קה"ת) אות צא.

קכו קהלת ט, י.

קכז תהלים קד, כד. וכאן היינו חכמת בצלאל, בצל א-ל, ושאר חכמי הלב שעסקו במלאכת המשכן שבראשם "אהליאב בן אחיסטק למטה דן" = ז פעמים דן, חשמל, לרמוז על שרש החכמה בגבורה דעתיק.

קכח ראה זהר ח"ב רלט, א; ח"ג כו, ב.

קכט ראה תורת מנחם, סה"מ מלוקט, ח"א עמ' 164, וש"נ.

קל ויקרא א, ב.

קלא זהר ח"ג רסז, א.

קלב שם ח"א ריז, ב.

דעת: מתן תורה,

"זכרו תורת משה עבדי"

את סוד "אחליפו דוכתייהו" שבתורה - ה"ח וה"ג שבדעת - הסברנו לעיל בענין החלפת סברות בית הלל ובית שמאי.

בינה: אהבה בגלות וגעגועים בגאולה

גלות היא כלי הגבורה, עם הרבה גילוי של אהבת ה' - מה שה' מגלה את האהבה העצמית שלו אלינו דווקא בגלות. ואילו גאולה היא "ימים אשר אין לי בהם חפץ"^{קכג} - כמה שהכל טוב, ומלא אהבה, יש גם הרגשה קצת לא טובה, של דין (הרגשת פספוס ועד לפספוס קיומי), געגועים לגלות.

חכמה: עקדת יצחק

את ה"אחליפו דוכתייהו" של עקדת יצחק כבר הסברנו באריכות.

רצון: התבלבלות מגדל בבל

מגדל בבל - יש עיר ומגדל ("נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים"^{קכד}), ה"לעומת זה" של ירושלים (עיר) ובית המקדש (מגדל). אמרנו כמה פעמים^{קכה} ש"אין מלך בלא עם" היינו עיר-מגדל ('אין מלך בלא עיר-מגדל' = ישראל). הם רצו לעשות להם שם, וכשה' ירד לראות את העיר והמגדל, המשכת אור גדול, אור דתהו (כתר), לא היו להם כלים להכיל את האור (בגלל החטא שלהם - כלים דקדושה הם ענין הבטול כמבואר בתניא^{קכז}), והם היו בתכלית הישות לעשות לעצמם שם) - הם התפזרו, תופעה של "אחליפו דוכתייהו" (כל אחד היה אמור להתחלף עם השני) שנשבר

קלג קהלת יב, א. ראה שבת קנא, ב.

קלד בראשית יא, ד.

קלה ראה שיעור אור לי"ז חשון ע"ח.

קלו פי"ט.

(שהם השרש הראשון של אברהם ויצחק בעקדה, כנגד ספירת החכמה, וכאן החכמה דרדל"א, "ויקרא את שמם אדם"^{קט}, אדם בגימטריא מה של חכמה), שהאור של אדם יאיר בכלי של חוה והאור של חוה בכלי של אדם, אך הדבר נמנע מפני החטא (בעצת הנחש הקדמוני).

במעשה קין והבל (בינה דרדל"א) גם היה אמור להיות "אחליפו דוכתייהו", אורו של הבל (בחינת אברהם, חסד) בגופו של קין (בחינת יצחק, גבורה) ואורו של קין בגופו של הבל, אך בסוף קם קין והרג את הבל.

ב"זה ספר תולדות אדם" (דעת דרדל"א) תופעת "אחליפו דוכתייהו" היתה אמורה להיות בין כל אב ובן ממשיך, "קרא הדרות מראש"^{קט}, ע"ד עקדת יצחק. אבל "עשרה דורות מאדם ועד נח להודיע כמה ארך אפים לפניו [אורות דתהו שלא מצאו את מקומם בכלים דתיקון] שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול"^{קמא}.

שוב, עיקר הווארט הוא שצריך התכללות, שהיא תיקון הכלים; צריך "אחליפו דוכתייהו", גילוי אור גדול מלמעלה שפועל התחלפות האורות, "אחליפו דוכתייהו"; ואחרי הכל זוכים גם לנשיאת הפכים – מצוה להתדמות אליו יתברך, שה' נושא הפכים, הוא הכל והכל הוא, ואם אנו דומים לו גם אנו נושאי הפכים.

עד כאן. שנזכה להשכין שלום בינינו, מכח שאנו מאד אוהבים את מי שברא ובורא אותנו, נמצא כאן אתנו.

ולסיכום:

קלט בראשית, ב. ב.
קמ ישעיה מא, ד.
קמאבות פ"ה מ"ב.

(במקום להתחלף ובכך להתאחד, מה שקרה הוא שמתוך שה' בלבד את לשונם הם לא הבינו אחד את השני ועד ששברו אחד לשני את הראש). "אחליפו דוכתייהו" יכול להיות בלבול – להכניס למישהו משהו שלא לפי ערכו, לא לפי הכלים שלו.

תענוג: התכלית הטובה בעונש

הוא מסביר במאמר^{קט} שהדוגמה ל'נקודה', ללא התכללות, היא ענש שלא לשם תיקון, כמו דור המבול שאין להם חלק לעולם הבא. בעולם התיקון אין עונש בפני עצמו – רק סוג של תיקון. כלומר, בעולם התיקון העונשים דווקא הם ממש אור החסד בכלי הגבורה. עם זאת, גם בעונש שהוא בבחינת 'נקודה' – כמו דור המבול – יש איזו תכלית טובה של "באבד רשעים רנה"^{קט}. להם עצמם אין תיקון, אבל לעולם יש בכך תיקון – עדיין יש אור של חסד. כך גם בדור הפלגה. בשניהם אין מספיק כלים בשביל "אחליפו דוכתייהו" של תיקון, והענש הוא בלי תיקון פרטי, רק תיקון כללי לעולם.

חב"ד דרדל"א: חילופין שנמנעו

הסברנו לעיל את ענין "אחליפו דוכתייהו" במעשה בראשית – הכתר דרדל"א במבנה כאן – כיחוד שני השמות הוי' ואלקים. נשלים גם את החב"ד דרדל"א:

במעשה אדם וחווה ה"אחליפו דוכתייהו" היה אמור להיות בין בני הזוג הראשון עצמם

קלז לקו"ת מטות פז, ד: "וביאור זה למעלה היינו כי יש גבורה בלא חסד כמו דור המבול שנענשו בשביל חטאם ולא בשביל תיקונם שהרי אין להם חלק לעה"ב וכן אנשי סדום מבול של אש ואין להם חלק לעוה"ב (והיינו כמ"ש במ"א שהמבול היה שרשו מעולם התהו ע"ש ובתהו לא היו התכללות המדות ע"כ היה הגבורה כמו שהיא כו') וכן מצרים ומ"מ נאמר באבוד רשעים רנה שנצמח מזה תיקון לעולם שהעולם נהנה כו' אבל לגבי הן עצמן נק' גבורה בלי חסד".

קלח משלי יא, י.

כתר דרדל"א

הוי'-אלהים בבריאה

בינה דרדל"א

קין-הבל

חכמה דרדל"א

אדם-חווה

דעת דרדל"א

אב-בן (בכל עשרת הדורות)

עתיק יומין

התכלית הטובה בענש המבול

אריך אנפין

בלבול דור הפלגה

בינה

אהבת הגלות ו'פספוס' הגאולה

חכמה

אברהם-יצחק

דעת

בית הלל ובית שמאי

גבורה

התקרבות הקרבן

חסד

הרמת הנדבה

תפארת

כעס "לאפרושי מאיסורא"

הוד

חילופי המרגלים ותערובת הנפשות

נצח

שמחה-יראה

יסודשמות **מב** ו-**עב** בשתי פרשיות ק"ש**מלכות**

יראת המלך ואהבתו - "שום' לעילא' תשים' לתתא"

שור וחמור

מעין גנים - 'נקודה חסידית' לפרשת השבוע

תשרוף. השור של הקליפה הוא חמימות התאוות, אש זרה בווערת, ואילו בקדושה השור הוא עבודת ה' בכח והתלהבות, חמימות לכל דבר שבקדושה.

אכן, כמו שיוסף נמשל לשור הוא נמשל לאש-להבה, "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה"^א. הלהבה הזו היא ששורפת את עשו, כהמשך הפסוק "ובית עשו לקש", ולכן רק לאחר שנולד יוסף "שטנו של עשו"^ב יכל יעקב לחזור ארצה ולהתעמת עם עשו.

לעומת זאת, על החמור נאמר "אפילו בתקופת תמוז [שיא החום] קרירא ליה"^ג. החמור הוא מי שאינו 'מתפעל' ('אן התפעלות' באידיש), אינו מתרגש משום דבר, הכל שוה אצלו. לכן הוא יכול להתמיד בנשיאת משא כבד לאורך זמן, אדיש לכל וממשיך בדרכו. החמור נוטה שכמו לסבול, כמו "יששכר חמר גרם... ויט שכמו לסבול"^ד (אכן "ויהי לי... וחמור" נדרש גם על יששכר), וכמו שרמוז בשמו של שכם בן חמור, חמור נושא על שכם. החמור של הקליפה הוא עצלות ואדישות כלפי כל דבר שבקדושה, ואילו החמור של הקדושה הוא אדישות לפיתויי-הבלי העולם ועבודת ה' מתמידה מתוך קבלת עול.

כמו שהפרשה מתחילה ב"שור וחמור" כך בעיר שכם יש את שתי הבחינות. היא עירו של יוסף, השור דקדושה, "ואני נתתי לך

"ויהי לי שור וחמור צאן ועֶבֶד וְשִׁפְחָה וְאֶשְׁלָחָה לְהַגִּיד לְאֲדֹנָי לְמַצָּא חֵן בְּעֵינֶיךָ" - "שור זה יוסף, שנאמר 'בכור שורו הדר לוי'^ה. חמור זה מלך המשיח [בן דוד] שנאמר 'עני ורוכב על חמור'^ו. שור וחמור מופיעים יחד פעמים רבות בתורה, וכאן זהו שור דקדושה וחמור דקדושה, יוסף ודוד, ושניהם נצרכים בכדי להכניע-לתקן את עשו. בהמשך הפרשה אנחנו פוגשים גם את החמור של הקליפה, הוא שכם בן חמור שאונס את דינה (וכתוב שהוא יונק את כוחו מחמור אביו). מהמפגש עם עשו יצא יעקב בשלום, אבל מעשה שכם גרם זעזוע.

חמימות וקרירות

מוסבר ששור הוא חמימות וחמור הוא קרירות. השור עלול להיות "שור נגח"^ז והוא העיקר באבות נזיקין ("ארבעה אבות נזיקין, השור...")^ח. אפילו שור תם עלול להפוך למועד, עד שאדם העומד בתפלה אע"פ שנחש כרוך על עקבו לא יפסיק אבל "ראה שוורים פוסק"^ט. שור הוא סמל הכח, "ורב תבואות בכח שור"^י, העצמה שלו דומה לאש וצריך להזהר שלא

א נרשם ע"י יוסף פלאי. מתוך התוועדות י"ב כסלו תשע"ג. דברים לג, יז.

ב זכריה ט, ט.

ג בראשית רבה עה, ו;יב (לנוסחים השונים של המדרשים ראה בהערות לתורה שלמה עה"פ).

ד שמות כא, כט.

ה משנה בבא קמא א, א.

ו ברכות לג, א.

ז משלי יד, ד.

ח עובדיה א, יח.

ט רש"י בראשית ל, כה.

י שבת נג, א.

יא בראשית מט, יד.

המדור מוקדש לזכות:

החי"ל בצבאות ה' בנימין דב שי' שילה לרגל האפשרעניש - י"א כסלו

כדי להוציא את ישראל ממצרים היה משה צריך להוציא את יוסף (על-ידי שזרק ליאור את הטס ובו כתוב "עלה שור"¹⁰) ואז המצרים אבדו את כוחם.

אכן בצד הקדושה צריך לחבר את השור והחמור¹¹. כך ביציאת מצרים: משה רבינו קשור ליוסף, "ויקח משה את עצמות יוסף [שור] עמו"¹², אבל הוא רוכב על החמור "ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם על החמור"¹³ ומפרש רש"י "על החמור, חמור המיוחד, הוא החמור שחבש אברהם לעקידת יצחק והוא שעתיד מלך המשיח להגלות עליו שנאמר עני ורוכב על חמור", כלומר, מצד עצמו משה קשור ליוסף, שור (והרמז: **עלה שור = תורה**, "תורה צוה לנו משה"¹⁴), אבל "הוא גואל ראשון [שור] והוא גואל אחרון [חמור]"¹⁵ בבחינת חמור. וכך בגאולה העתידה: חיבור "עץ יוסף" ו"עץ יהודה"¹⁶, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד. **משיח שור חמור = 1118**, "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"¹⁷ (משיח שור חמור ר"ת **משח**, שרש משיח).

למעשה, חיבור יוסף ודוד הוא זיווג יעקב ורחל, שכן יוסף הוא הממשיך של יעקב, "אלה תולדות יעקב יוסף"¹⁸ (בסוד "גופא ובריתא

שכם אחד על אחיך"¹⁹, אך יש כתף ימין וכתף שמאל ("פ כתף = 1000), כמו הר גרזים והר עיבל משני צידי העיר: כתף-שכם ימין היא בחינת יוסף, שור, וכתף-שכם שמאל היא בחינת דוד (חמור), שלעומתו נמצא בקליפה (שכם בן חמור).

שור וחמור יחדיו

תיקון החמור מתחיל באברהם אבינו שלוקח את החמור בדרך לעקדה, וכן **אברהם = חמור**²⁰ (וכן ביששכר כנ"ל²¹), ומסתיים במשיח בן דוד הרוכב על החמור. תיקון השור מתחיל ביוסף, "בכור שורו הדר לו", ומסתיים במשיח בן יוסף כמו שנדרש "ויהי לי שור... זה משוח מלחמה" דהיינו משיח בן יוסף²² (הנלחם בכח, כמו שור ואש).

חיבור השור והחמור הוא מסוכן, "לא תחרוש בשור ובחמור יחדו"²³. הזיווג שלהם נותן יניקה לקליפות. זהו הסוד של יניקת המצרים, מיוסף הצדיק "בכור שורו" שפרנס אותם (וגם מל אותם אמנם מתוך מגמה לתקן-לגיייר אבל בכך נתן להם יניקה). למעשה, המצרים הם גם חמור וגם סוס, "אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם"²⁴, "כל סוס פרעה"²⁵, **חמור סוס = מצרים!** כך השתעבדו ישראל במצרים **רדו** שנים (רדיא היינו חרישה בארמית, פעולת השור). לכן

יט רש"י שמות לב, ד.

כ היחס החשבוני בין שור וחמור: חצי שור הוא אחד פחות מחמור וממילא שור במשולש = חמור מיוסד 1 כפול שור פלוס 1. חמור = 253, משולש 22 (אותיות) עם הכולל.

כא שמות יג, יט.

כב שמות ד, כ.

כג דברים לג, ד. **משה ו-שור** הם כפולת **חיה**, **משה = יה** פעמים **חיה ו-שור = כב** פעמים **חיה**. וממילא **משה שור = חיה** פעמים **יחידה** (בכ-יה פעמים **חדה**) = "זה הדבר אשר צוה הוי'", נבואת משה.

כד לפי שמות רבה ד, ב. זוהר ח"א רנג, א.

כה יחזקאל לז, יט.

כו דברים ו, ד.

כז בראשית לז, ב.

יב בראשית מח, כב.

יג בדרך כלל כתוב חמור מלא אבל לפעמים כתוב חסר, כמו "יששכר חמר גרם".

יד אכן ביששכר יש אותיות **שר** של **שור**. וכן **יששכר = שור** ועוד **חי** ברבוע = **חמור** ועוד **כד** ברבוע (כאשר **חי** ברבוע ועוד **כד** ברבוע = **ל** ברבוע). יששכר בן לאה רומז ל"יש שר לפעולתך" שנאמר לרחל, הכבשה.

טו כך מפרשים את המדרש בכ"מ. וכן מפורש במדרש של טוב "שור זה משיח בן יוסף".

טז דברים כב, י.

יז יחזקאל כג, כ.

יח שמות יד, כג.

יותר בשורש, השור שייך לספירת הגבורה, צד שמאל, כמפורש במרכבה העליונה "ופני שור מהשמאל"⁷⁷. ואילו החמור שייך לצד הימני, כנזכר שתיוקן החמור מתחיל מאברהם איש החסד. כלומר, הגבורה של השור יורדת ליסוד, כמבואר שהיסוד נוטה לשמאל ("כח גברא" בגבורה), ואילו החסד של החמור יורד למטה עד שנהפך להיות הרחם של המלכות. אם כן, יש כאן היפוך ערכים, "חותם המתהפך", שהרי בדרך כלל החסד מתייחס לזכר ("זכר חסדו"⁷⁸) והגבורה לנקבה⁷⁹, וכאן החסד-הזכר יורד למלכות-נקבה והגבורה-נקבה יורדת ליסוד-הזכר.

וכן ברובד המוחין, שרש החמור הוא בחכמה ושרש השור בבניה. החכמה-הזכר (אבא) היא חומר (חמור) היולי, כצורת האות **י**, חומר **גלם** (=חכמה), והבינה-הנקבה (אמא) היא הצורה, כמו צורת האות **ה** בעלת הממדים. אם כן, בכללות סוד הוי' יש שוב "חותם המתהפך": באותיות **י-ה**, החמור ב-י והשור ב-ה, ובאותיות **וה** השור ב-ו והחמור ב-ה.

לכאורה, שכם בן חמור שאונס את דינה הוא הזכר הכובש, ואיך זה מתאים עם השוואת החמור לנקבה? אלא שאלבא דאמת שכם בן חמור היה כאן בתפקיד הנקבה ודינה בתפקיד הזכר. כך מבואר⁸⁰ שבשכם היה גנוז ניצוץ קדוש שהיה צריך לחזור למקורו, והוא השתחרר מכלאו במעשה של אונס דינה – שכם היה המתברר (כאשר לאחר המעשה לא נותר בו דבר טוב והוא נהרג) ודינה היתה המברר.

ל ב יחזקאל א, י.

ל ג תהלים צח, ג.

לד אכן, ההתאמה הזו אינה כה פשוטה, שהרי ב'מושכל ראשון' מתבקש לשייך לחסד את האשה, הרכה והענוגה והרחמינית, ואת הגבורה לזכר-הגבר. ממילא אין להתפלא אם הזכר מופיע לפעמים כמייצג את הגבורה והנקבה את החסדים, ואכמ"ל.

לה כמבואר בלקוטי תורה לאר"י פרשת וישלח.

חשבינן חד"⁸¹), ודוד המלכות הוא במקום רחל (עד שדוד בא היתה רחל הרגל הרביעית במרכבה), דהיינו שרחל הכבשה (בעלת המזג הנח) נמשכת בחמור. וברמז: **משיח בן יוסף שור משיח בן דוד חמור** = 1750 = **"מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים"**⁸² = יעקב רחל במילוי, **יוד עין קוף בית ריש חית למד** (וגם ז פעמים נר, "יאירו שבעת הנרות"⁸³).

גם מעשה שמעון ולוי קשור לסיפור. שמעון היה העיקר ולוי נלווה אליו והנה האר"י אומר ששמעון הוא שור, הוא מקנא לדינה ("הכזונה יעשה את אחותנו") וכך השור של הקדושה נוקם בחמור של הקליפה. אמנם יעקב מתח בקורת על כך, אבל לוי הוא הוא משה רבינו שנצח את המצרים-החמורים (וכאן הוא התחיל בקנאות לכבוד דינה שחוללה בידי שכם בן חמור, כמבואר שכוונת לוי היתה טהורה ושמעון היה צריך להתברר). והרמז "ויבוא יעקב שלם" ר"ת שמעון לוי משה.

זכר ונקבה

יוסף ודוד הם זכר ונקבה, בחינת יעקב ורחל כנ"ל, יוסף הוא ספירת היסוד, "צדיק יסוד עולם"⁸⁴, בחינת האיש, ודוד ספירת המלכות, בחינת האשה. כך גם בהשוואה לשור וחמור: השור הוא זכר והחמור הוא נקבה. השור פועל, חורש בכח את האדמה להכין את הזריעה (כפעולת הזכר בנקבה), ואילו החמור מקבל את המשא על גבו, נפעל ופאסיבי, בחינת נקבה. **חמר** אותיות **רחם**, הרחם של האשה-המלכות. חמר הוא גם חמר: היסוד המשפיע נותן את הצורה-המהות, והמלכות המקבלת היא חומר הגלם.

כח עץ חיים שער לא פ"ג.

כט שיר השירים ז, ז.

ל במדבר ח, ב.

לא משלי י, כה.

קר בעצם

הקב"ה "התאוה להיות לו דירה בתחתונים"^{טז}. אם כך, משיח בן יוסף הוא 'מלחמת התאוות' – העולם מנסה לפתות אותנו (כמו אשת פוטיפר) באש של תאוה זרה מכל עבר, ולעומת זה אנחנו מצויים תאוה קדושה. במקום להתלהב מפריצות וגסות, תאוות ותשוקות, אנחנו מדגישים את האש הקדושה, התלהבות לכל דבר שבקדושה. כך האש-להבה דקדושה ("קדש – יקוד אש"^{טז}) תנצח את אש הקליפה, "אש אוכלת אש"^{טז}. התאוה השלילית היא תאוותו של עשו האדמוני כאש, אבל יוסף הצדיק שורף את עשו כמו קש. במלים אחרות, מול הישות של הקליפה באה ישות של קדושה ומכניעה וכובשת אותה.

אבל כל זה עדיין עבודה קלה יחסית. משיח בן יוסף לבד לא מספיק, הוא נמצא בסכנת מוות כנודע. זאת מפני שלעומתנו עומד גם החמור של הקליפה. ואיך אפשר לנצח אותו? הרי החמור אדיש לכל דבר, כמה שתכה אותו הוא לא יזוז, הוא פשוט חמור! לעומת השור הצבנו מלחמת תאוות, אש מול אש. אבל מה אפשר להציב לעומת האדישות הטוטלית? לכאורה אין שום דבר בקדושה שעומד מול הקליפה הזו. החמור-החומר הזה פשוט מת, צונן כמות, אין ואפס ממש.

כאן צריך את הצדיקים ה'חמוריים' להשלים את התיקון. מול האין של החמור-החומרי צריך את התכונות העצמיות של משה ודוד: הבטול של משה, "ונחנו מה"^{טז}, והשפלות של דוד (ופנימיות ספירת המלכות), "והייתי שפל בעיני"^{טז}. לכן דוד מזדהה עם החמור

הוסבר שהחמור הוא קרירות ובקליפה זו קרירות-אדישות כלפי כל דבר שבקדושה. יותר בעומק, החמור לא רק קר כלפי משהו, הוא "קר בעצם", והראיה שגם השמש הקופחת בתקופת תמוז אינה מצליחה לחמם אותו. כלומר, לא אכפת לו בכלל משום דבר, הכל 'בסדר'. הוא מקבל הכל כמובן מאליו, את 'הנחות העולם' והנהגות העולם, את כל מה שעובר סביבו ואת מה שעושה השלטון-המלכות. למראית עין, החמור יכול להיות גם אדם 'דתי', אחד כזה שאין לו טענות ותלונות, הכל בסדר, זה מה יש, ומה בכלל משנה? מקבל את הכל כפי שהוא.

כאשר היה רבי עקיבא עם הארץ (ועדיין לא "רבי") הוא אמר^{טז} "מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור", לא סתם נשיכה אלא נשיכת חמור כיון ש"חמור נושך ושובר עצם". התאוה של השור, כמה שהיא חמורה, לא פוגעת בעצם הנפש אלא מסיטה את התפשטות הנפש לכיוון שלילי. אבל החמור נוגע ב'עצם הדבר', כיון שהאדישות הקרירה הורגת הכל. חיים מתחילים בחם ואילו הקור ממית (עד שבאפס המוחלט אין תנועה ואין חיים, ואין בכלל מציאות). בדרך אגב למדנו שגם רבי עקיבא, אבי תורה שבעל פה, קשור לתיקון החמור^{טז}.

שני המשיחים

נחזור לשור של יוסף ומשיח בן יוסף: השור הוא תאוה, וכנגד תאוה זרה של הקליפה יש תאוה טובה, "תאוות צדיקים אך טוב"^{טז}, ואף

לט תנחומא נשא טז.
מ לפי קידושין נו, ב.
מא יומא כא, ב.
מב שמות טז, ח-ז.
מג שמואל ב ו, כב.

לו פסחים מט, ב.
לז וראה ברכות ט, ב במעשה של רבי עקיבא עם החמור.
משה-חמור רבי עקיבא-חמור = 1248 = חם פעמים הוי', 6 פעמים יצחק = 8 פעמים יוסף (השור).
לח משלי יא, כג.

והוא היה ממזר והביא פסולין לעולם".
 אם כן, יש לנו שלשה חמורים: "ויהי לי שור וחמור" הוא משיח בן דוד, אחר כך שכם בן חמור, ולבסוף החמורים שמהם יוצאים הימים-פרדים. משיח בן דוד הוא החמור בעולם הבריאה, סמוך לעולם האצילות; שכם בן חמור ב(קליפת) עולם היצירה, מלא תאוה ויצרים כלפי דינה; והחמורים של ענה שייכים ל(קליפת) עולם העשיה, "אף עשיתיו"^{טז}.

הפרד הוא המצאה שיש בה סכנה (כמו 'הנדסה גנטית' בימינו שעלולה להביא מפלצות), כהמשך דברי רש"י "למה נקרא שם ימים, שאימתן מוטלת על הבריות, דאמר רבי חנינא מימי לא שאלני אדם על מכת פרדה לבנה וחייה". בפרד יש כח הסוס עם עקשנות החמור (וכזכור **סוס חמור = מצרים**), והוא בא מהחמורים של צבעון, רמז לקליפת הצביעות שאין גרוע ממנה. אבל דוקא לדוד המלך יש פרדה, שעליה מרכיבים את שלמה כדי להמליך אותו^{טז}.

מד ישעיה מג, ז.

מח מלכים-א, לג. וראה סנהדרין צה, א שאבישי רכב על הפרדה של דוד כדי להציל אותו. וסנהדרין צח, א ששבור מלכא מציע לשמואל שהמשיח ירכב על סוס במקום על חמור.

ומשיח בן דוד רוכב על החמור^{טז}. קר לו גם באמצע הקיץ, כי הוא מרגיש שפל ומרוקן, אין לו כלום מעצמו. אין לו מנוע של התלהבות בוערת אבל הוא 'חומר גלם' שמקבל לתוכו את הדבר עצמו. יוסף הוא עשיר, "רב תבואות בכח שור", יש לו עשירות דקדושה שכולם מתפעלים ממנה, אבל דוד המלך עני בעצם, "יחיד ועני אני"^{טז}, כי גם כל העושר שיש לו בהיותו מלך אינו שלו שהרי "ממך הכל"^{טז}, וכך משיח בן דוד הוא "**עני ורכב** [= משיח] על חמור"!

סוד הפרד

בכך לא הסתיימו החמורים בפרשתנו. "וְאֵלֶּה בְּנֵי צְבָעוֹן וְאֵיָה וְעֵנָה הוּא עֵנָה אֶשֶׁר מִצָּא אֶת הַיָּמִים בְּמִדְבָּר בְּרָעוּתוֹ אֶת הַחֲמֹרִים לְצִבְעוֹן אָבִיו", ומפרש רש"י "את הימים, פרדים, הרביע חמור על סוס נקבה וילדה פרד,

מד **משה-דוד-חמור** = **תריג** (= **משה רבינו**). והנה יעקב אומר "עם לבן **גרתי ותריג** מצות שמרתי", הייתי אדיש ללבן לגמרי (כמו חמור)...

מה תהלים כה, טז. **כי יחיד ועני אני** = ז"פ **הבל**. תחילת הפסוק "**פנה אלי וחנני**" = 300 = **קר** (= **ש**, אות האש). כל הפסוק = 559, חצי 1118, "**שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד**".

מו דברי הימים-א כט, יד.

טעם מצוה – וישלח – תחומין

רבי עקיבא במשנה¹ "אלפים אמה תחום שבת". אמנם מבואר בגמרא² שזו מחלוקת תנאים אם תחומין דאורייתא או דרבנן.

ובירושלמי³ מובא שיעור נוסף לתחומין "תחום שנים עשר מיל כמחנה ישראל", וכתב הר"ף⁴ שגם הסוברים שתחומין דרבנן מודים שיציאה מחוץ ל"ב מיל היא דאורייתא, וכך פסק הרמב"ם⁵. וברמו: מצוות תחומין = שנים עשר מיל. ובגאונים נראה שנקטו כרבי עקיבא שתחום אלפיים אמה דאורייתא (כמו שהוכיח ר"י פערלא⁶). גם הרמב"ם בספר המצוות⁷ הזכיר תחום שבת אלפיים אמה, אבל הוא עצמו ביאר בתשובה⁸ שבספר המצוות שלו לא חשש לפרט את ההבדל בין אלפים אמה ל"ב מיל והעיקר כדבריו בהלכות.

אולם לדעת הרמב"ן⁹ ועוד ראשונים כל איסור תחומין הוא מדרבנן, כיון שבתלמוד הבבלי לא מוזכר כלל השיעור של "ב מיל (בענין תחומין) ומשמעות הגמרא שלדעת סתם התנאים (מלבד רבי עקיבא) תחומין

"וַיָּבֵא יַעֲקֹב שְׁלָם עִיר שְׁכֵם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּבֵאוֹ מִפְּדוֹן אָרֶם וַיַּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר"¹⁰. ובמדרש¹¹ "ויחן את פני העיר, נכנס בערב שבת עם דמדומי חמה מבעוד יום וקבע תחומין מבעוד יום הדא אמרת ששמר יעקב את השבת קודם שניתן".

תחומין דאורייתא או דרבנן

באיסור תחומין יש שלש דעות: א. תחומין אלפיים אמה דאורייתא. ב. תחומין אלפיים אמה מדרבנן, ומדאורייתא תחומין י"ב מיל. ג. כל דין תחומין הוא דרבנן.

ובפירוט: איסור יציאה מחוץ לתחום נדרש מהפסוק בפרשת בשלח¹²: "וְיָבֵן לָכֶם הַשֹּׁבֵת עַל כֵּן הוּא נִתֵּן לָכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי לָחֶם יוֹמִים שְׁבֹו אִישׁ תַּחְתּוֹ אֶל יַצָּא אִישׁ מִמֶּקְמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי", ופירשו חז"ל¹³ "אל יצא איש ממקומו, אלו אלפים אמה". ושיעור אלפיים אמה למדו ממה שכתוב "וַיַּמְדִּתֶם מִחוּץ לְעִיר אֶת פְּאֵת קַדְמָה אֶלְפִים בָּאַמָּה"¹⁴ ומזה דרש

נרשם ע"י יוסף פלאי. לכל הנושא ראה עוד במאמר עירוב תבשילין בספר עץ פרי, ובמאמר 'הקדמה להלכות שבת' (נמצא לעת עתה בתחום הוירטואלי).

א בראשית לג, יח.

ב בראשית רבה עט, ו.

ג שמות טז, כט. פרשת וישלח קשורה לפרשת בשלח, שתייהן מלשון שליוחות (כאשר וישלח היא הפרשה השמינית ובשלח הפרשה ה-16, סוד "שלם וחצי"). פרשה נוספת מלשון שליוחות היא פרשת שלח העוסקת בחטא המרגלים שמאסו בארץ חמדה, כמו שיתבאר ששבת בזמן סוד ארץ ישראל במקום.

ד עירובין נא, א.

ה במדבר לה, ה.

1 סוטה פ"ג מ"ג.

2 סוטה ל, ב.

3 עירובין פ"ג ה"ד.

4 עירובין פ"ק, ה, א מדפי הר"ף. אכן, הר"ף עצמו נשאר בקושי ולא ברור אם הוא פוסק כך.

5 הלכות שבת פכ"ז ה"א, וראה מגיד משנה שם.

6 ביאורו על סהמ"צ לרס"ג ל"ת קעט. וראה במילואים לתורה שלמה פרשת בשלח עמ' שלו.

7 לא תעשה שכא.

8 שו"ת הרמב"ם (בלאו) סימן שי. והחינוך (שכנראה לא ראה תשובה זו) כתב שהרמב"ם חזר בו.

9 מלחמות ה' על הר"ף שם, ובחידושויו על הגמרא עירובין יז, ב, ובהשגות על סהמ"צ.

המדור מוקדש לזכות:

הח"ל בצבאות ה' יוסף אהבה ש'י יט לרגל האפשרענישו שלו – י"ד כסלו

נחלת יעקב

מהפסוק "ויחן את פני העיר" דרשו תחום שבת - לפי הרמב"ם שתחומין דאורייתא מתאים ללמוד זאת מהפסוק, ולפי הרמב"ן יש לומר שזהו שורש למצוות דרבנן בתורה. ומהלשון "ויחן" אסמכתא לדעת החינוך שתחומין מטעם מנוחה², שהרי יש קשר מובהק בין "ויחן" למנוחה, שורשים קרובים אך בסדר הפוך של האותיות העיקריות, **חן נח**, כמו בפסוק "ונח מצא חן בעיני ה'".^{3א}

שמירת שבת וענג שבת שייכים במיוחד ליעקב אבינו, כמו שנאמר "אם תִּשֵׁב מִשְׁבֵּת רַגְלְךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בַּיּוֹם קִדְּשִׁי וְקִרְאתָ לְשִׁבְתְּךָ עֲנֵג לְקִדּוֹשׁ ה' מְכַבֵּד... אָז תִּתְעַנֵּג עַל ה' וְהִרְפַּבְתִּיךָ עַל פְּמִתֵי אֶרֶץ וְהֶאֱכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אֲבִיךָ כִּי פִי ה' דִּבְרָ"כ^{3ב}, ובגמרא³ למדו מכאן "כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר אז תתענג... לא כאברהם... ולא כיצחק... אלא כיעקב שכתוב בו 'ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה'".

ובמדרש^{3ד} מפורש יותר "אברהם שאין כתוב בו שמירת שבת ירש את העולם במדה... אבל יעקב שכתוב בו שמירת שבת, שנאמר 'ויחן את פני העיר' נכנס עם דמדומי חמה וקבע תחומין מבעוד יום, ירש את העולם שלא במדה", כלומר שייכות השבת ליעקב מתבטאת במיוחד בתחומין. ועוד, הפסוקים פותחים ב"אם תשיב משבת רגלך" ומבואר בגמרא^{3ה} שזה מדבר בהלכות תחומין, ומכאן ראייה נוספת שתחומין קשור לענג שבת (כחינוך). ולכן "המענג את

דרבנן. והרמ"א בשולחן ערוך⁴ פוסק להלכה שיש לחשוש לדעת הרמב"ם שתחומין י"ב מיל דאורייתא.

מנוחה ושבתה

החינוך כתב בטעם המצוה "שנזכור ונדע שהעולם מחודש ולא קדמון, כמו שכתוב בפירוש במצות שבת 'כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי', על כן לזכור הדבר ראוי לנו שננוח במקום אחד, כלומר שלא נלך בדרך רחוק רק דרך טיול ועונג, ובהליכת שנים עשר מילין אין בו טורח רב" - דהיינו שאיסור תחומין הוא מטעם מנוחה וענג בשבת.

והנה זה פשוט שאיסור תחומין אינו בכלל ל"ט מלאכות האסורות בשבת, ואין חייבים עליו מיתה וקרבן, אלא שלדעת הרמב"ם יש חיוב מלקות דאורייתא ביוצא מחוץ ל"ב מיל ולרמב"ן אין בזה חיוב מלקות. אך האחרונים⁵ דנים האם איסור תחומין נכלל במצות עשה של שבתה בשבת, "וביום השביעי תשבות".

והנה במניין המלאכות נאמר במשנה⁶ "אבות מלאכות ארבעים חסר אחת" ולשון זו (ולא אמרו "שלשים ותשע") רומזת לאיסור נוסף המשלים לארבעים ויש לומר שזהו איסור תחומין (לרמב"ם איסור דאורייתא, שאין בו מיתה כבשאר מלאכות, ולרמב"ן איסור דרבנן). מספר ארבעים הוא שלמות, כמו ארבעים יום במתן תורה וביצירת הולד, ותחומין משלימים את השבת לסוד הארבעים.

כ וכן מפרש המתנות כהונה (על המדרש) שהדרשה על תחומין נסמכת על זה ש"ויחן" לשון מנוחה.

כא בראשית ו, ח.

כב ישעיה נח, יג-יד.

כג שבת קיח, א.

כד בראשית רבה יא, ז.

כה עירובין נב, ב.

טו או"ח סי' תד, שם הדיון אם יש תחומין למעלה מעשרה, שהדבר נותר בספק, וכתב הרמ"א שמעבר ל"ב מיל יש להחמיר בזה לפי הדעה שזה דאורייתא. והגר"א בביאורו שם סובר שאין צריך לחשוש לזה.

טז מנחת חינוך מצוה כד.

יז שמות כג, יב.

יח שבת פ"ז מ"ב.

יט וראה תו"ט שם שהתקשה בזה ומה שפירש.

בו", **יגל ירנן ינוחו בו = אמת** (שבמנחה של שבת נכללים אברהם ויצחק ביעקב).

רמז מובהק לשייכות יעקב לשבת: **יעקב = שבע פעמים הוי'** (כאשר **יצחק = 8 פעמים הוי'**, ו**יוסף = 6 פעמים הוי'**). גם **שבת** היא כפולה של שם הוי', **זך פעמים הוי'**, וממילא **שבת = ג"פ יעקב ועוד יוסף**, שגם על יוסף הצדיק נאמר ששמר את השבת¹⁷ – שלש פעמים יעקב כנגד שלש תפלות בשבת (בימי החול התפלות הם כנגד שלשת האבות אך בשבת כולם נכללים ביעקב, "נחלת יעקב אביך"¹⁷) ויוסף כנגד תפלת מוסף (כמבואר בספרים¹⁷). יש לומר שאברהם יצחק ויעקב כוללים את שבעת ימי השבוע, לפי המבואר¹⁷ שימים ראשון-שני-שלישי הם "בתר שבתא" וימים רביעי-חמישי-שישי הם "קמי שבתא". אם כך, השבת שבאמצע היא יעקב אבינו, שהוא "קו האמצעי" במערכת הספירות; ימים א-ב-ג כנגד אברהם אבינו, המשכת ברכת השבת לימי המעשה, "מינה מתברכין כולהו יומין"¹⁷, במדת "חסד לאברהם"¹⁷ שמביא ברכה לעולם, "והיה ברכה"¹⁷ **אברהם רומז לאבג, גר** מתחלפים באתב"ש); וימים ד-ה-ו כנגד יצחק אבינו, השייך לקו שמאל (גבורה) העולה מלמטה למעלה בתשוקה לקראת שבת קדש.

שבת וארץ ישראל

ידוע שהשבת בממד הזמן היא כמו ארץ ישראל בממד המקום (ובמושגי ספר יצירה "עולם שנה נפש", ארץ ישראל בעולם היא כמו

השבת" זוכה לנחלה בלי מצרים כיעקב, כיון שתחומין שייך לענג שבת כנ"ל).

וכמו שהענג בשבת שייך ליעקב כך גם המנוחה, כמו שמודגש בתפלת מנחה של שבת (מנחה מלשון מנוחה) "יעקב ובניו ינוחו בו" (ופירש רש"י שנוסח זה הוא לפי המדרש שיעקב קבע תחומין ושמר שבת¹²). וברמזו "אין מלך בלא עם"¹³ – אין שבת המלכה בלא ענג מנוחה.

והנה מצות תחומין עניינה לקבוע מקום מסוים ומוגבל לאדם (תחום היינו גבול), וזה מה שקובע יעקב אבינו, כמו שיעקב בכלל עוסק בבנין הבית, "בית יעקב", "יעקב קראו בית"¹³. ומאידך, על-ידי מצוה זו זוכים ל"נחלה בלי מצרים", "ופרצת" בלי גבול! דהיינו שדוקא על ידי ההגבלה של תחום שבת זוכים לבלי גבול האמת. "נחלה בלי מצרים" רמז למצרים, אכן יעקב אבינו ירד למצרים אבל הובטח מתחילה "ואנכי אעלך גם עלה"¹³ לצאת ממצרים.

יעקב ושבת

המהר"ל מבאר¹⁷ שהשבת שייכת דוקא ליעקב מפני שהיא קדש וקדושה שייכת ליעקב, "והקדישו את קדוש יעקב"¹⁷ וכמו ברכת "אתה קדוש"¹⁷ בתפלת עמידה שהיא כנגד יעקב.

ועוד, מדת יעקב היא אמת, "תתן אמת ליעקב"¹⁷, וכן שבת היא בחינת אמת עד שאפילו עם הארץ אינו משקר בשבת¹⁷. ורמז במנחה דשבת "אברהם יגל יצחק ירנן יעקב ובניו ינוחו

כו סדור רש"י ומחזור ויטרי.

כז רבינו בחיי בראשית לח, ל.

כח פסחים פח, א.

כט בראשית מו, ד.

ל חדושי אגדות שבת קיח, א. תפארת ישראל פ"כ.

לא ישעיה כט, כג.

לב ירושלמי דמאי פ"ד ה"א.

לג מיכה ז, כ.

לד בראשית רבה צב, ד.

לה והנה **נחלה בלי מצרים = תפלה**, והיינו תפלת שבת שהיא בבחינת "אהבה בתענוגים" (שהרי שאילת צרכים אסורה בשבת).

לו פע"ח שער השבת פ"כ.

לז פסחים קו, א.

לח זוהר ח"ב סג, ב.

לט בראשית יב, ב.

טובים אלא לעסוק בהם בדברי תורה^מ (ובמיוחד לימוד פנימיות התורה). שלשת אלו הם כנגד שלש סעודות שבת: שלם בגופו בליל שבת, שלם בממונו בסעודת יום שבת (שמרובה בהוצאות, "כבוד יום קודם לכבוד לילה"^מ), שלם בתורתו בסעודה שלישית שרבי שמעון בר יוחאי היה יוצא ידי חובתה בדברי תורה (כמובא גם בפוסקים^מ) והיא כנגד יעקב אבינו עמוד התורה.

רמזים בכל זה: "ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה": **מקום שכם = יעקב יעקב יעקב. אלון מורה = יעקב יוסף.** וממילא **מקום שכם אלון מורה = יעקב שבת,** יעקב שומר שבת במקום זה.

"ויבא יעקב שלם עיר שכם": **שלם עיר שכם** ועוד **שבת קדש** משלימים למספר ריבועי, 46 ברבוע, שעולה 4 פעמים **תענוג**, בחינת ענג שבת כנ"ל (כאשר **תענוג = חיה** ברבוע).

שלם עיר שכם שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו = 3375 = 15 בחזקת 3, דהיינו יה פעמים יה פעמים יה, כמבואר בדברי האר"י ש-יה הוא סוד השבת (= תרפז יה^מ). כאשר יה ברבוע = גוף ממון).

הקשר בין שבת לשכם: **שבת** מתחלף **בשכם**, אותיות **בכ ומת** מתחלפות בא"ב של אי"ק בכ"ר, וממילא במספר קטן **שבת = שכם** (9). גם במספר סדורי **שבת = שכם (= 45, יה יה כנ"ל)**!

מג ירושלמי שבת פט"ו ה"ג.

מד פסחים קה, א.

מה זוהר ח"ג צה, א. מגן אברהם תמד סק"ב (וראה ערוה"ש וכף החיים שם).

מו פרי עץ חיים שער השבת פ"ד.

שבת בשנה). לכן כמו שאסור לצאת מארץ ישראל (כפי שהתבאר בפרשה הקודמת) כך אסור לצאת מתחום שבת. בפרשת יוצא יעקב יצא מהארץ וכעת בפרשת וישלח הוא חוזר לארץ ומיד קובע תחום שבת!

המקום הראשון שיעקב מגיע אליו בארץ הוא שכם (לפני כן היה בסוכות, בעבר הירדן שקדושתו פחותה), כמו אברהם אבינו "ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה"^מ. כאמור, שבת מקבילה לארץ ישראל בכלל, אך סוד זה שייך במיוחד לשכם שבה מתגלה הפנימיות של ארץ ישראל, "ויחן את פני העיר" פנימיות העיר. הביטוי המיוחד "ויבוא יעקב שלם עיר שכם" – רומז הן לסוד השבת, "שבת שלום", והן לשלמות ארץ ישראל. מיד לאחר "ויחן את פני העיר" כתוב "ויקן את חלקת השדה" – הקנין הראשון של נחלה בארץ ישראל לאחר מערת המכפלה שהיא רק אחוזת קבר, וכתב הראב"ע "הודיע כי מעלה גדולה יש לו לארץ ישראל ומי שיש לו בה חלק חשוב הוא כחלק עולם הבא" כמו ששבת היא "מעין עולם הבא".

והנה רש"י מפרש "שלם עיר שכם, שלם בגופו... שלם בממונו... שלם בתורתו" – הכל קשור לשבת שלום: "שלם בגופו" שהרי השבת היא רפואה, "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא... יכולה היא [השבת] שתרחם"^מ; "שלם בממונו" שהרי הוצאות שבת אינן מן המנין^מ; "שלם בתורתו" שהרי "לא נתנו שבתות וימים

מ בראשית יב, ו.

מא שבת יב, א.

מב ביצה טז, א.

סיפור חסידי

רבי שניאור זלמן מליאדי | מסירות נפש על קידוש לבנה

ישנם שני סיפורי מופת מאדמו"ר הזקן על קידוש לבנה באותם ימים שנעצר וישב בכלא. "על פי שני עדים... יקום דבר" – שני סיפורי המופת מעידים שכל ענין החסידות, כל סיפור הגאולה, קשור לקידוש לבנה, בה מכריזים "דוד מלך ישראל חי וקים". סיפור אחד, ידוע יותר, הוא על קידוש הלבנה של אדמו"ר הזקן בחדש חשוון, בדרכו לכלא בסירה. הסיפור השני שייך לקידוש לבנה של ח'דש כסלו, בזמן ששהה במאסר:

במשך מספר שבועות נוכח הסוהר הגוי, כי היהודי שיושב במאסר ועליו הוא מופקד לשמור, הינו איש אלקים קדוש. כשבקש אדמו"ר הזקן מאותו סוהר שיאפשר לו לצאת ממרתפי הכלא כדי שיוכל לערוך קידוש לבנה בזמנו, היסס הסוהר, שכן אם יתפס שהוציא אסיר בניגוד לנהלים – דמו בראשו. אחרי משא ומתן ניאות הסוהר לעשות כן באמרו לאדמו"ר הזקן תנאי אחד – אם תכתוב לי על פתק שאתה מבטיח לי אריכות ימים ועושר וכבוד בעולם הזה, ארשה לך לצאת החוצה'. ואכן, אדמו"ר הזקן כתב לאותו סוהר גוי פתק-הבטחה לאריכות ימים, עושר וכבוד.

רואים מכאן שמסירות נפש על קידוש לבנה היא כדאית. הבטחת אריכות ימים וכו' אינה דבר של מה בכך – זו הבטחה לא פשוטה, אפילו לצדיק כבעל שם טוב, ויש בה ממד של מסירות נפש. כפי שנראה בהמשך, הסוהר עתיד גם לקבל את הפידבק, האור חוזר, של ההבטחה הזאת. הסיפור מלמד

רבי שניאור זלמן מליאדי – ידוע גם כאדמו"ר הזקן ובעל התניא והשו"ע – נולד בח"י אלול תק"ה לאביו רבי ברוך ואמו רבקה במחוז ויטבסק שברוסיה הלבנה. משפחתו מיוחסת למהר"ל מפראג ולמעלה בקדש עד לדוד המלך. עוד בילדותו נודע כעילוי בתורה ולהבדיל גם בהנדסה ואסטרונומיה. היה תלמידו המובהק של המגיד ממזריטש ובהוראתו כתב את השולחן ערוך שלו. יחד עם חברו רבי מנחם מענדל מויטבסק, ניסו לסיים את מחלוקת המתנגדים על החסידות ונסעו לגאון מוילנא בכדי להסביר לפניו את שיטת החסידות, אז הוא סרב לקבלם. עם עליית רבי מ"מ מויטבסק לארץ, ובהוראתו, הפך אדמו"ר הזקן למנהיגם של חסידי רוסיה ורוסיה הלבנה. אדמו"ר הזקן כתב את ספר התניא – ספר יסוד בחסידות בכלל ובחסידות חב"ד בפרט – המוגדר כ"תורה שבכתב של החסידות" וכולל עצות והדרכות בעבודת ה' לאור הכרת מדרגתו ועבודתו של הבינוני.

בעקבות הלשנות של מתנגדים ישב בכלא פעמיים. יום שחרורו ממאסרו הראשון, י"ט כסלו (תקנ"ט), נקבע כיום טוב ור"ה לחסידות, בעקבות הסבר אדמו"ר הזקן שהמאסר נבע מקטרוג רוחני על דרך החסידות והשחרור הוא הסכמה מלמעלה על דרכו. אדמו"ר הזקן נפטר בכ"ד טבת תקע"ג בהיותו בדרך אחרי כיבוש נפוליאון את רוסיה הלבנה. מנוחתו כבוד בעיר האדיטש (כיום אוקראינה). אחרי פטירתו התמנה בנו רבי דוב בער לרבי לחסידי חב"ד.

המדור מוקדש לזכות:

הרך הנולד יהודה שי' כהן לרגל כניסתו לבריתו של א"א – י' כסלו. שיגדל להיות חסיד יר"ש ולמדן

כעבור שנים רבות – אולי ארבעים-חמישים שנה – בזמן הצמח-צדק,היו כמה חסידים של הצמח-צדק שחקרו אודות המאסר של אדמו"ר הזקן. הם הגיעו לארכיון בית הסהר בו ישב אדמו"ר הזקן, ושחדו את השומר שיפתח להם – כי רצו לדעת כל מה שקרה במאסר של הרבי הראשון. הפקיד אותו שיחדו החסידים אמר להם שימתינו מעט, עוד מעט צריך להגיע לכאן גנרל אחד שאחראי על הארכיון, והוא יערוך בדיקה קצרה. כיוון שאת הבדיקה הוא עורך פעם בחדש, יהיה לכם חדש שלם לנבור בארכיון אחרי סוף הבדיקה שלו.

החסידים חכו, וכדבר הפקיד כן היה. הגנרל הגיע, ערך סיבוב קצר – הכל תקין – ויצא מהמקום. השומר המשוחד פותח את המקום לחסידים והם נכנסים ומתחילים להפוך את הניירות ולחפש מסמכים שקשורים למאסר של הרבי. פתאום נפתחת הדלת, ומי נכנס? הגנרל. מסתבר שהוא שכח משהו בארכיון ובא לקחת אותו, וכך הוא מוצא אותם באמצע הפשע שלהם – עבירה חמורה מאוד, גם להם וגם לשומר שהכניס אותם. החסידים לא ידעו מה לעשות, ופשוט נפלו על פניהם התחננו בפני הגוי והסבירו לו – 'לא באנו כדי לבצע משהו נגד החוק, אלא אנחנו חסידי חב"ד, שלפני שני דורות הרבי שלנו ישב כאן בבית הסהר, ואנחנו מחפשים את הסיפור, כל האמת כפי שהיא – רוצים לדעת את העובדות שקרו עם הרבי הראשון'.

פתאום אורו פניו של הגנרל, ובמקום לכעוס על החסידים הוא הזמין אותם לחדר שלו. כשהגיעו לחדר, פתח ואמר – 'דעו לכם, אני הייתי הסוהר של הרבי הראשון'. קודם כל, הגנרל סיפר להם מה היה עם קידוש הלבנה השני [את הסיפור על קידוש הלבנה הראשון, שהיה בפרהסיא, כבר הכירו החסידים]. אחר כך סיפר את המשך הסיפור, איך התקיימה

שמסירות הנפש הזו כדאי כדי לקיים את מצות קידוש לבנה.

אחרי שכתב לו אדמו"ר הזקן את הפתק, הוציא אותו הסוהר לחצר לא מקורה בה רואים את הלבנה ואמר לו שיש לו חצי שעה – 'כעת אחת עשרה וחצי בלילה, בשתיים עשרה יש חילוף משמרות, עד אז אתה חייב להכנס. אם הסוהר שיבוא אחרי יתפוס שנתתי לך לצאת החוצה – גם דמי בראשי, אהיה בסכנה, ואתה ודאי תהיה בסכנה'. אדמו"ר הזקן יוצא לחצר ומתחיל לערוך קידוש לבנה בהתלהבות – מגיעה חצי שעה והוא לא גמר. קידוש הלבנה נמשך עוד ועוד, רק שמשום מה השומר השני לא מגיע. כאשר אדמו"ר הזקן סיים, אחרי שעה ויותר, הוא חזר לתא שלו, כשהשומר פשוט יוצא מהכלים מרוב כעס, אבל לא יכול לעשות דבר. ברגע שאדמו"ר הזקן נכנס לתא והשומר סוגר את הדלת, באותה שניה ממש, מופיע הסוהר המחליף.

המחליף – שאחר ביותר משעה, וגרם לשומר הראשון להתעכב – הבין שאם השומר הראשון ילשין עליו יבולע לו. לכן הוא נפל והתחנן לפניו, בהסבירו: 'איני מבין מה קרה לי – את המסלול מהבית לבית הסהר אני עושה במשך עשרים שנה כל לילה, ואף פעם לא טעיתי בדרך, ופתאום הלילה יצאתי מהבית שלי ולא הכרתי את הדרכים. התחלתי ללכת לכאן ולכאן, טעיתי בדרך, התבלבלתי לגמרי, ורק כעת – כעבור שעה – הגעתי'. השומר הראשון, שהבין כבר שיש כאן משהו ניסי, אמר לו שזה בסדר, הוא לא הולך להלשין עליו.

קיום הבטחת אדמו"ר הזקן ופרוסום הסיפור

לסיפור המופת יש המשך, שרק בעקבותיו נודע בכלל הסיפור:

הבטחת אדמו"ר הזקן והוא זכה לאריכות ימים, עושר וכבוד.

הצדיק מכניס מסירות נפש אפילו בגוי

קידוש לבנה הוא מצוה מאוד מיוחדת. אמנם מקיימים אותה רק פעם בחדש – אבל חז"ל קוראים לה 'הקבלת פני אבינו שבשמים' ואומרים שאם עשינו זאת פעם בחדש – דיינו. למה זו מצוה חשובה כל כך? כי זו מצוה משיחית, התגלות של מלך המשיח – "דוד מלך ישראל חי וקים" – שכן עם ישראל דומים ללבנה, מונים ללבנה ועתידים להתחדש כמותה.

מוסר ההשכל מהחצי הראשון של הסיפור הוא כמה קידוש לבנה היה יקר לאדמו"ר הזקן. כולנו צריכים ללמוד מכך, וידוע שהרבי עורר בענין ועשה מבצע מיוחד של קידוש לבנה (גם לנשים!). בחלק השני של הסיפור צריך להתבונן – מי נווט את כל הסיפור, שהשומר עבר לשמור בשער והילד נפל וכו'? הכל אדמו"ר הזקן. אבל יש כאן משהו יותר פנימי, אדמו"ר הזקן הכניס באותו גוי משהו ממסירות הנפש שלו, עד שהגוי יכול לומר לצאר טענה כזו של מסירות נפש – שעדיף לו למות, העיקר שיציל את בנו של הצאר. צריך ללמוד שאפילו בתוך לב האבן של גוי, שומר בבית הכלא בו אוסרים את אדמו"ר הזקן, יש לפעמים זיק של מסירות נפש. בסיפור הזה מסירות הנפש שלו באה מהרבי – הכל מתחיל ממסירות הנפש של הרבי עצמו, בשביל תורה ומצוות בכלל ובשביל קידוש לבנה, "דוד מלך ישראל חי וקים", בפרט – והיא מחדירה מסירות נפש בסובבים אותו, כולל בגוי הממונה לאסור אותו.

הבטחת אדמו"ר הזקן. כעת הוא כבר גוי זקן, זכה לאריכות ימים לא רגילה, והוא גנרל – אז יש לו עושר וכבוד. הגנרל הוציא ממגרת השלחן שלו את הפתק שכתב לו אדמו"ר הזקן, הראה לחסידים את הבטחת הרבי וסיפר כיצד היא התקיימה:

מה קרה? איך התקדמתי? הייתי סוהר פשוט ובשלב מסוים החליפו את תפקידי, במקום לשמור בתוך בית הסוהר העבירו אותי לשמור בשערי בית הסוהר. יום אחד בעמדי בשער, פתאום עוברת הכרכרה של – לא פחות ולא יותר – הצאר בכבודו ובעצמו. בתוך הכרכרה יושבים הצאר ובני משפחתו, ותוך כדי נסיעה, פתאום נפתחת דלת הכרכרה ואחד הבנים של הצאר עמד ליפול מתוך הדלת. הייתי שם בסמוך ומיד רצתי לתפוס את הילד ולהציל אותו – זו היתה סכנת נפשות, ובאמת הצלתי אותו. בעקבות המהומה, עצרה הכרכרה והצאר יצא מתוכה. אחרי שהבין מה קרה, פנה אליי הצאר ושאל אותי אם אני שומר כאן. משעניתי שכן, שאל אותי הצאר האם אני מודע לעונש המגיע לי על כך שעזבתי את עמדת השמירה שלי – אני חייב מיתה! תשובתי לצאר, המשיך הגנרל הזקן בסיפורו לחסידים, היתה – אף על פי כן, הגם שאני חייב מיתה, אני מוכן למות כדי להציל את בנו של הצאר. כשהצאר שמע זאת אמר לי, אם כן נעשה אותך גנרל – כך מגיע למי שנוהג כמותך. רק מה? הייתי שומר פשוט, בלי שום כישורים, אז הצאר אמר שיעשה אותי גנרל של כבוד ויתן לי תפקיד שלא דורש כישורים וידע מיוחדים – לשמור על הארכיון, אבל בתור גנרל.

זהו סיפורו של הגנרל, איך התקיימה בו

מענות ותשובות

שאלה:

מאוד חשוב, היא אומרת שצדיק יכול לחטוא, שיש בחירה חופשית בעולם.

בקריאה פשוטה בפרשיות השבוע ניתן להבין שעשו ולבן היו בסדר, ואילו יעקב לא. האם אפשר לומר כך?

שאלה:

מהי המעלה לה זוכה הילד בהגיעו לגיל מצוות?

מענה:

מענה:

כאשר ילד מגיע לגיל מצוות, הוא מקבל 'דעת', המאפשרת לו, בין היתר, להתייחס באמפתיה והזדהות למציאות הסובבת אותו, לקבל על עצמו אחריות ולתרום לסביבה. גם המתנות שנותנים לילד לכבוד בר-המצוה אמורים לבטא את מעמדו החדש. ראוי לשים לב לענין, ולהדריך את המשפחה והחברים בהתאם.

על תורה שבכתב כתוב שנתנה "מפי הגבורה". התורה שבכתב מתארת אירועים, מעשים, אבל את המניעים הפסיכולוגיים-פנימיים מתארת התורה שבעל פה, פנימיות התורה.

שאלה:

אנחנו מתלבטים האם לחסן את ילדנו (נושא שעולה כעת ביתר שאת, לאור הפרסומים על החצבת). מה עצת הרב?

מענה:

לגבי חיסונים, הרבי הורה ככלל (תמיד יכול להיות יוצא מן הכלל) לעשות מה שמקובל בציבור. מכיון שהיום הגישה הרווחת בעולם הרפואה היא שעדיף לחסן את הילדים (בחיסונים שכבר נוסו ונחקרו) – הורה הרבי לחסן.

ה' רוצה שהתורה שבכתב תתאר את הדברים באופן פשוט, כפי שנראים בעין חיצונית. למה? כדי לאפשר לנו בחירה חפשית. אם יהיה ברור מי הבחור הטוב ומי הבחור הרע, אנשים יימשכו באופן טבעי לטוב ותשגל מהם הבחירה, ולכן לא כל כך ברור בקריאה הפשוטה והראשונית מי הבחור הטוב. לדוגמה, קוראים שעשו היה איש שדה, עם חץ וקשת, אז אולי ילד קטן יתלהב ממנו, לעומת יעקב שרק יושב בחדר ולומד תורה.

הגבורה היא מדתו של יצחק אבינו, שנותן בחירה חפשית, והתורה שבכתב נתנה "מפי הגבורה". תורה שבעל פה אומרת לנו שוב ושוב שאם נדמה לך שהצדיק חטא אתה טועה. בפשט אתה קורא על חטאים של צדיקים, והתורה שבעל פה אומרת שהם לא כפשוטם. ועדיין, הציור של התורה שבכתב

לתשומת לב – מדובר במענות פרטיים לשאלות מסוימות, לשואלים מסוימים בהקשר מסוים. חלק מהתשובות לא נערכו כתשובה לרבים, והן מתפרסמות כ"לחם חם ביום הלקחו" בשל העניין והלימוד שיכול להיות מהם כהשראה לרבים. בדרך כלל השאלה קוצרה או שונתה (ולעתים גם התשובה, בפרטים קטנים) כדי למונע פגיעה בפרטיות השואלים

ברכות בחשבון

מתמטיקה בפרשת השבוע

וַיִּתֵּן יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר.
וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּצַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךָ יַעֲקֹב בְּהֶאָבְקוֹ עִמּוֹ.

מאבק יעקב ושרו של עשו

זה. ראשית, יעקב עולה ז פעמים הוי' וממילא, שאר התבות בפסוק עולות מט (7²) פעמים מז שהוא ערכו של יעקב במספר סדורי^א. כמו כן, הפסוק השלם, "וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּצַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךָ יַעֲקֹב בְּהֶאָבְקוֹ עִמּוֹ" עולה 2121 שהוא 7 פעמים 303 וכאשר נוסף אליו את השם יעקב מהפסוק הראשון (בסוד "גורעין ומוסיפין ודורשין", סוד הנסירה - במאבק יעקב עם שרו של עשו הוא ננסר ממנו) נגלה שבעצם שני הפסוקים שוים בדיוק זה לזה: 2303!

יעקב יצא מבית לבן עם נשותיו, ילדיו וכל רכושו, בדרך חזרה לארץ אבותיו, ארץ הקדש. אחרי שהעביר את כל ביתו את מעבר יבק, יעקב חזר לעבר השני של הנהר ונאבק כל הלילה עם איש אלמוני. חז"ל מלמדים שאותו איש היה שרו של עשו (רש"י לבראשית לב, כה). בסוף המאבק, כתוב, "וַתִּקַּע כַּף יָרְךָ יַעֲקֹב בְּהֶאָבְקוֹ עִמּוֹ".

וַיִּתֵּן יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת

$$\triangle 70 = 2485 = \text{הַשָּׁחַר}$$

ויאבק איש עמו

שלושת המלים וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עולות 546 שהוא ז פעמים עח^ב וכן יעקב יעקב יעקב. אם כן, ממוצע כל מלה של "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ" שווה יעקב ויוצא שאכן יעקב נותר לבדו ויש כאן רק את יעקב לבדו מתחלה ועד סוף^ב. בלשונו הזהב של אדמו"ר הזקן שיום הגאולה שלו (וראש השנה לחסידות) ב-י"ט כסלו חל בשבוע הקרוב, "לכל איש ישראל אחד צדיק ואחד רשע יש שתי נשמות... נפש אחת מצד הקליפה וסטרא אחרא... ונפש השנית בישראל היא חלק א-לוה ממעל ממש". אם כן, המאבק הפנימי בין הנפש האלקית והנפש הבהמית

פסוק זה רומז ל"יָצֵא יָרַךְ יַעֲקֹב שבעים נפש" שירדו למצרים. דהיינו, השתלשלות שבעים הנפשות שיצאו ממנו. יש לומר ששרו של עשו התכוון לפגוע בבית יעקב - יָרַךְ יַעֲקֹב שווה בית כנ"ל, וליעקב קשר מיוחד למלה בית, שכן כך הוא קרא להר המוריה. ואמנם, הביטוי "יָרַךְ יַעֲקֹב" מופיע ג פעמים כנגד ג בתי מקדש. אך ה' ריפא את צליעתו כאשר זרח לו השמש, "שמש צדקה ומרפא בכנפיה", ובכל זאת, "עַל פֶּן לֹא יֵאָכְלוּ... כִּי נִגַע בְּכַף יָרְךָ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנְּשָׂה". והנה, "כִּי נִגַע בְּכַף יָרְךָ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנְּשָׂה" עולה 1046, וביחד עם "וַתִּקַּע כַּף יָרְךָ יַעֲקֹב בְּהֶאָבְקוֹ עִמּוֹ" עולה 2366 או דוד פעמים יעקב, כדלקמן.

2485 שווה גם ז פעמים שנה (מחשבה, ספירה וכו'), הרומז לסוד שבע השנים שעבד יעקב עבור לאה ועבור רחל ושבע הספירות-המדות שהוא תקן בשנים הללו. המספר 7 מופיע פעמים נוספות בפסוק

א 2121 שווה גם אהיה (21) פעמים 101 וספרות המספר רומזות ל-"אהיה [21] אשר אהיה [21]".

ב עח שווה הוי' הוי' הוי' (כמובא בכונות הארז"ל), סוד השם של יב אותיות היוצא מברכת חנינים.

ג גם עשו עצמו עולה ח פעמים מז (יעקב מז) ועל כן גם הוא בעצם יעקב. ח פעמים יעקב כנ"ל הם כנגד ח מלכי אדום שבסוף פרשתנו.

עין מס ואו עין דלת עין למד ואו תו הא שי
חית ריש) עולה 6580 שהוא **ע** פעמים **צד** או
 י פעמים **דוד** פעמים **מו** (**יעקב** במ"ס כנ"ל).
 יש בפסוק שני פעלים: **וַיִּנְתֵּר וַיֵּאָבֶק**,
 שערכם עולה 741 שהוא $\Delta 38$ (הפוך ספרות,
 147, שנות חייו של יעקב). שאר הפסוק עולה
 2366 שהוא **יג** (**אחד, אהבה**) פעמים **יעקב**
 (**אחד** ברבוע פעמים **דוד**)!

יעקב מגיע לדרגת יחיד – נמנע הנמנעות

מעלתו המיוחדת של יעקב מתגלה
 בתבות "**וַיִּנְתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ**" העולות 846 שהוא
חי פעמים **מו** (שהוא **יעקב** במ"ס כנ"ל).
 ואמנם חז"ל דורשים ש"יעקב אבינו לא מת"
 שכן כשנותר לבדו הגיע לדרגת "יחיד" דרגת
 "נמנע הנמנעות" אשר ממנו נובעים החיים
 הנצחיים שלאחר "תחית המתים" (ביטוי
 שכולו אומר נשיאת הפכים - כשהמת חוזר
 לחיות; ראו במאמרנו "נמנע הנמנעות, נושא הפכים, כל
 יכול" בספר אשא עיני).

המלה **וַיִּנְתֵּר** מופיעה עוד פעם אחת בתורה,
 יחד עם המלה **לְבָדוֹ**, בפסוק שמתייחס לבנימין,
 צעיר בניו של יעקב עליו אמר יהודה, "**וַיִּנְתֵּר**
הוא לְבָדוֹ" (בראשית מד, כ) ושעולה 676 שהוא
 26^2 , הרבוע של שם **הוי'** ב"ה. והנה, בפסוק
 השני הנ"ל מופיע ביטוי נוסף שערכו 676,
"וַיִּתְקַע כֶּף" (**וַיִּתְקַע** שווה 576 או 24^2 ; **כֶּף** שווה
 10^2 או $10^2 - 10^2$ ועוד 24^2 שווה 26^2). והוא סוד
 תחלת פרק **מוז**!] בתהלים שאומרים ז פעמים
 לפני תקיעת שופר בראש השנה - "כל העמים
תקעו כף"). גם המלה העיקרית בפסוק **וַיֵּאָבֶק**
 רומזת לבנימין שהרי **וַיֵּאָבֶק** עולה **בן אוני**, השם
 שנתנה רחל לבנימין בצאת נפשה בלדתה אותו
 והוא גם שווה ז פעמים **טוב, דמעה, חצי רחל**.
 נתבונן במלה **לְבָדוֹ**. ערכה שווה **בלהה** ויש
 כאן רמז לכך ששני בניה של בלהה, דן ונפתלי,

נרמז במאבקו של יעקב בשרו של עשו. ועוד,
וַיִּנְתֵּר עולה 622 שהוא הגימטריא של **איש**
איש, דהיינו, יעקב הוא פעמיים אותו **איש**
 שנאבק עמו (בסוד שלם וחצי, הנפש האלקית
 בסוד השלם והנפש הבהמית בסוד החצי).¹
 והנה במלים "**וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ**" 11 אותיות
 אותן ניתן לצייר בצורת חוה השלישית (את
 סדרת מספרי חוה הצגנו בפרשת נח והיא
 סדרה A028387 ב-oeis.org). כשנצייר את
 המלים בצורה זו, נראה שהאותיות באלכסון
 היורד משמאל לימין (**אקאי**) עולות **יעקב**,
 וממילא שאר האותיות עולות **יעקב יעקב** כנ"ל.
 וביטוי "**וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ**",
 ראש-תוך-וסוף האותיות הן
ראזו, מילוי האות ו כפי שהיא
 בשם הוי' במילוי אלפי"ן (**יוד הא**
ואו הא) העולה **מה** (**אדם**, בחינת
 יעקב - "שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם
 הראשון"). ארבעת מילויי הוי' העיקריים (**עב**
סג מה בן) הם כנגד ארבע אותיות שם הוי',
 כאשר המילוי מה מכוון כנגד האות ו שבשם,
 בחינתו של יעקב אבינו. ערך מילוי האלפי"ן
 של "**וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ**" - **ואו יוד אלף בית קוף**
אלף יוד שין עין מס ואו - עולה 1456 שהוא
ח פעמים **יעקב** (**ג** פעמים **יעקב** כנ"ל ועוד ה
 פעמים **יעקב** בחלק המילוי) והוא גם ז פעמים
יצחק (או **יום** פעמים **הוי'**, סוד **וְהָיָה יוֹם אֶחָד**
 הוּא יִגְדַע לְהוֹי' לֹא יוֹם וְלֹא לְיֵלָה וְהָיָה לְעַת
עָרֵב יְהִיָּה אֹרֶךְ (זכריה יד, ז), דהיינו כאשר יבורר
 קליפת עשו בתכלית). כל הפסוק במילוי מ"ה
(ואו יוד ואו תו ריש יוד עין קוף בית למד בית
דלת ואו ואו יוד אלף בית קוף אלף יוד שין

¹ והנה, לְבָדוֹ במילוי מה (**למד בית דלת ואו**) עולה **איש**
איש (שכן, כפי שמסביר אדמו"ר הזקן בתניא, בין הנפש
 האלקית והנפש הבהמית ממצעת הנפש השכלית והיינו שבכל
 אדם יש למעשה **ג** **איש**). בסוף הפסוק השני כתוב "בהאבקו
 [שרו של עשון] עמו [יעקב]", וכל תבה עולה 116 (ב פעמים חן)
 רמז לכך שישנה שקילות או סימטריה בין שתי הנפשות.

37. 137 ו-37 הם גילאי אברהם ויצחק בזמן העקדה וכו', ומהווים זוג מספרים מרכזי בתורה. נשים לב שהשורה הראשונה (וַיִּתֶּר יַעֲקֹב) והשורה התחתונה (בְּהַאֲבָקוֹ עֲמוֹ), שתיהן מכילות מלים שלמות, סימן מובהק לכך שיש התאמה בין הפסוק ובין הצורה. האותיות בפנות **ובבו** שוות 16 וממילא כל שאר הצורה ערכה 4590 שהוא **טוב** פעמים **רע**, רמז למאבק יעקב ושרו של עשו זה בזה ולהכאה שלהם זה את זה כמשל התניא לשתי הנפשות כמתאבקות זו בזו.

את 80 האותיות אפשר לצייר גם כמשולש

קטום עם נקודה חלולה באמצעו, כך:

גם כאן	ו י ו ת ר
	י ע ק ב ל ב
ההתאמה	ד ו ו י א ב ק
של הצורה	א י ש ע מ ו ע ד
לפסוקים	ע ל ו ת ה ש ח ר
ניכרת מכך	ו י ר א כ י ל א י כ
שהשורה	ל ל ו ו י ג ע כ כ פ י
	ר כ ו ו ת ק ע כ כ י ר ר
	י ע ק ב ב ה א ב ק ו ע מ ו

הראשונה מכילה מלה שלמה וכן השורה האחרונה מכילה 3 מלים מלאות. ועוד, השורה האמצעית, שבה נקודת החלל, היא עלות השֶׁחַר - עלות מכאן השֶׁחַר מכאן (ועד כאן הפסוק הראשון!) והנה, האותיות ב-4 הפנות, **וריו** עולות 222 או 6 פעמים 37, וממילא סכום שאר האותיות עולה 4384 שהוא 32 פעמים 137 (גם ראש-תוך-סוף השורות: **וַיִּתֶּר יַעֲקֹב בְּהַאֲבָקוֹ עֲמוֹ** שווה 2055 או 15 פעמים 137). זוהי החלוקה היחידה האפשרית של שני הפסוקים שערכם ביחד 4606 לכפולה של 37 ולכפולה של 137:

אתגר: הוכיחו באופן נקי ופשוט (מבלי לעבור ידנית על כל כפולות 137 כו') שזו החלוקה היחידה האפשרית, כנ"ל.

קשורים עם מאבק יעקב עם שרו של עשו. דן לשון דין, "דַּנְנִי אֶ-לֵהִים" ואילו על נפתלי אמרה רחל, "נִפְתָּלִי אֶ-לֵהִים נִפְתַּלְתִּי". הכל רומז לצמצום העצום שבאמצעות הגבורות המתקנות אליו הגיע יעקב כדי להתעמת עם עשו תוך כדי הזדהות עם דרגת ה"יחיד" בבורא, כמבואר. ואמנם, גם ראשי תבות "וַיִּתֶּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ" אותיות **לוי** וסופי התבות (**רב**) עולים **יצחק** (סוד השם "**לוי יצחק**", שמם של סגורם של ישראל רבי לוי יצחק מברדיטשוב ואביו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש, רבי לוי יצחק שניאורסאהן).

והנה, **יעקב לְבָדוֹ** (שהוא יחוד **יעקב בלהה** ממנו נולדו דן ונפתלי) עולה **דרך** שהוא **יבק יבק**. בקבלה, מעבר יבק, אותו עבר יעקב באותו לילה, רומז לדרך אותה עוברת הנשמה במסעה מעולם הנשמות לעולם הזה הגשמי (ובחזרה). מעבר זה הוא בחינה של נמנע הנמנעות (בחינת "יחיד", כנ"ל) וכמבואר בחסידות, מי שמסוגל לעבור מעבר זה בחיי חיותו זוכה לחיים נצחיים בלי צורך במיתה. ועל כך דרש רבי נחמן מברסלב שעל האדם להיות "**בקי** ברצוא **בקי** בשוב", סוד ההתעצמות עם בחינת "יחיד".

צורת הפסוקים

בשני הפסוקים יחד 80 אותיות אותם ניתן לצייר בצורת רבוע 9 עם נקודת חלל באמצע, כשנקודת החלל מייצגת את מקום התורפה שבה נגע שרו של עשו:

מימין	ו י ו ת ר י ע ק ב
	ל ב ד ו ו י א ב ק
	א י ש ע מ ו ע ד
	ל ו ת ה ש ח ר ו י
	ר א כ י ל א י כ
	ל ל ו ו י ג ע כ כ
	פ י ר כ ו ו ת ק ע
	כ פ י ר ר י ע ק ב
	ב ה א ב ק ו ע מ ו

האלכסון משמאל **ובשהגתקו** שווה 822 או 6 פעמים 137. האלכסון משמאל לימין **בבעחורףב** שווה 370 או 10 פעמים

אורות? תהו

המדור לילדים

טמון סוד גדול מאד – **עולם התהו**.
 עולם התהו הוא עולם קדום, שֶׁהִיָּה
 פעם, אָבֵל לֹא רָק. הוא מַצֵּב שְׁקִים בְּכָל
 זְמַן וּבְכָל אֶחָד מֵאַתְנֵי, וְהוּא תָּמִיד בָּא
 לִפְנֵי הַמַּצֵּב הַמְתַקֵּן אוֹתוֹ אָנוּ רוֹצִים,
 כְּמוֹ בְסֹר לִפְנֵי שֶׁהַפְּרִי הַבְּשִׁיל. קִדָּם
 תְּהוּ וּלְבַסּוֹף תִּקְוֵן. אָבֵל לִפְנֵי הַכֹּל צְרִיךְ
 אִיזוֹ הַקִּדְמָה קִצְרָה. אִיפֹה אֶתָּה רִזִּי? גֵּשׁ
 בְּבִקְשָׁה אֶל הַמְקֻרֹפֶן! נִלְמַד יַחַד כְּמָה
 מְשֻׁגָּם חֲדָשִׁים מֵעוֹלָם הַחֲסִידוֹת...

עוֹלָם מֵתָקֵן – אִוְרוֹת עִם כְּלִים

כָּל מְצִיאוֹת בְּעוֹלָם מְרַכֶּבֶת מְשֻׁנֵּי
 דְּבָרִים: אִוְרוֹת וְכְלִים. מַה הַפְּנֵה 'אִוְרוֹת'?
 כְּאֶשֶׁר עוֹלָה לִי בְּרֹאשׁ רַעִיוֹן שְׁאֲנִי מֵאֵד
 מִתְּלֵהָב מִמֵּנִי וְאֲנִי מִתְּמַלֵּא חֶשֶׁק גְּדוֹל
 לִישׁוֹם וּלְבַצֵּעַ אוֹתוֹ – זֶה נִקְרָא שֵׁישׁ לִי
 אִוְרוֹת. לְמִשָּׁל, 'מֵאִיר' לִי לְהַכִּין לְמוֹיֵשִׁי
 הַתְּנוּעָדוֹת הַפְּתָעָה בְּבִיתוֹ לְכַבּוֹד יוֹם
 הַהֶלְדָּת שָׁלוֹ. אֶפְשָׁר אֶפִּילוֹ לְרֹאוֹת אֶת
 הָאִוְרוֹת עַל הַפְּנִים שְׁלִי. 'נִדְלַקְתִּי'. אֲנִי
 פְּשׁוּט שְׂמֵחַ וְיֵמְאִיר. מַה מֵאִיר אֶצְלִי?
 הַרְעִיוֹן עֲצֻמוֹ. אָבֵל... עוֹד לֹא שִׁתְּפִתִּי
 בְּרַעִיוֹן אֶף אֶחָד.
 אֲנִי כְּבָר מֵתָאָר לְעֲצָמֵי אִיךְ אֲנִי אוֹסֵף

"הֵי יָלֵד", קָרָא לְעֲבְרֵי הָאִישׁ בַּעַל הַמְרָאָה
 הַמְרָשָׁל. מִשְׁהוּ בּוֹ הִיָּה נִרְאָה קֶצֶת יוֹתֵר
 מִמִּשְׁנָה. "בֹּא רַגַע. אֶתָּה בְּכֻלָּל יוֹדַע מִי אֲנִי?"
 "לֹא", עֲנִיתִי.
 "אֲזוּ נָעִים לְהַפְרִי, רִזִּי, אֲנִי הַמְשִׁיחַ בְּעֲצֻמוֹ!",
 הִשִּׁיב לִי.

"נֹו, בְּאַמְת...!", הִנְהַנְתִּי לְעֲצָמֵי וְהַמְשִׁכְתִּי
 בְּדַרְכִּי. "בְּאַמְת מְשֻׁנָּה הָאִישׁ הִזָּה".
 סְפּוֹר קֶצֶת מוֹזֵר עַל אִישׁ קֶצֶת יוֹתֵר... אָבֵל
 אִם רַבִּי זֹשָׁא אָמַר שְׁאֶפְשָׁר לְלַמֵּד מִדְּרָכֵינוּ שֶׁל
 הַגִּבּוֹר, אֲזוֹ בְטוֹחַ גַּם מִהָאִישׁ הַמוֹזֵר הִזָּה נוֹכַל
 לְלַמֵּד מִשְׁהוּ.

בְּסוֹף הַפְּרָשָׁה מוֹפִיעָה רְשִׁימַת שְׁמוֹת
 אֲרוּכָה שֶׁל מַלְכֵי אֲדוֹם הַקְּדוּמִים, אֵלוֹ
 שְׁמַלְכוֹ לִפְנֵי עֵידוֹן הַמְּלָכִים אֶצֶל בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל – "בְּלַע... יוֹבֵב... חֶשֶׁם... הַדָּד..."
 וְכו'. כְּמַעַט אֶצֶל כָּלֵם חוּזֵר צָמֵד הַבְּטוּיִים
 "וַיִּמְלֹךְ" וְאַחַר כֵּן "וַיָּמָת". לָמָּה כָּל כֵּן
 חָשׁוּב לַתּוֹרָה לְהֵאָרִיךְ בְּפִרְטִים אֵלוֹ?
 הַבַּעַל שֵׁם טוֹב אוֹמֵר שֶׁהַתּוֹרָה הִיא
 נְצַחִית, וְלָכֵן כָּל מַה שֶׁפְּתוּב בָּהּ נִכּוֹן
 תָּמִיד – לְכָל אָדָם וּבְכָל מְקוֹם וְזְמַן.
 וְאַכֵּן, אוֹלֵי תִתְּפַלְאוּ, אָבֵל בְּסִפְרֵי הַקְּבֵלָה
 וְהַחֲסִידוֹת מְסַבֵּר שְׂדוּקָא בְּפִסּוּקִים אֵלוֹ

מוסדות חינוך

תורת חיים

בנישואות הרב יצחק גינזבורג שליט"א

למי שטפה לא חושב כמוני. יותר מזה, בשבילי הוא כבר לא כל כך קיים. יותר נכון, הוא מפריע לי ואפילו מאים עלי. אני מתחיל לחשש שעוד מעט כלם יתחילו לחשב כמוהו ולהיות נגדי...

בעולם של תהו יש הרבה אורות אבל מעט פלים. כל אחד בטוח במאה אחוז שהוא, ורק הוא, צודק. זה נקרא "אורות מרבים". זה שהיה לפני - טעה, זה שנמצא לידי - טועה. רק אני יודע איך צריך להיות ומה לעשות. תכן והרעיון שלי דוקא נכון ואמתי, אבל אני לא מסגל להתחבר עם מישהו אחר. לתחושה הזו קוראים בחסידות "אנא אמלוך", והיא זו ששררה באותו עולם תהו.

מה קרה לאותם מלכי עולם התהו? בחמש מספר שהם לא החזיקו מעמד. כלם מתו, אחד אחרי השני - "וימלוך... וימות" [אגב, וימלוך... וימות עולה בגימטריא **עולם התהו**!]. גם בתהו שאצלי קורה בדיוק אותו הדבר: אחרי שראיתי שהרעיון המצלח שלי לא כל כך הלהיב את האחרים - הרעיון פשוט מת. אני מתאכזב מכך ששארתי לבד, בודד במערקה, וכל ה"אורות" שהיו לי נעלמו כלא היו. אני מחליט לנטש את הרעיון ולגנו אותו לפעם אחרת. זה במקרה הטוב, כי לפעמים הדבר עלול להסתים פחות טוב: אחליט דוקא להתעקש וללכת על הרעיון בכל הכח והתקף ולריב עם כל מי שרק נראה לי שמפריע

את כל החבורה ומספר להם על התכנית, ואיך כלם מתלהבים מהרעיון ומצטרפים אלי. אבל לפעמים מתברר אחרת. פתאום אני מגלה שליוסי יש בכלל רעיון אחר, הוא חושב על יציאה לחיק הטבע. ודודי? הוא בכלל חושב שזה בזבוז זמן ודי בקניית מתנה משתפת...

וכאן מגיע תפקידם של הפלים: בשביל שתוף החברים ברעיון שלי אני זקוק, כמו צבאי שצריך מברשת וסלם, וכמו נגר שצריך מסור וסרגל מדידה - לכמה כלים. הנה כמה מהם: הפלי הראשון הוא סבלנות, לתת לאחרים זמן לעפל את הרעיון, להתחבר אלי. לא 'להפיל' אותו עליהם. בנוסף, אני צריך להסביר את עצמי טוב, שאהיה מובן, והסברה היא כבר כלי שני. הפלי הבא הוא הקשבה, לשמוע מה דעתם, והנה לנו כבר כלי שלישי. בנוסף, אם צריך, אשתדל לקבל מהם עצה טובה ואף לשנות מהתכניות המקורית שלי, והגמישות היא כבר כלי רביעי. הפלים נצרכים כי בעצם אנחנו רוצים פלנו לעבד יחד, ולהצליח ליטש את המטרה שלנו בלחות משתפים.

**עולם התהו -
רבי אורות ללא כלים**

מה קורה פאשר יש לי רק אורות אך אין ברשיותי פלים?
אני פועל עם כל העצמה שלי, אבל אני לא רגיש בכלל לסביבה, לזולת,

מגזמת לאיש עם המון אורות אבל עם אפס כלים. מן הסתם האיש האמין ורצה לעשות רק דברים טובים, אבל לא היתה לו שום יכלת לבטא את הרצון בצורה מתקבלת. ולכן הוא קצת-הרבה משנה [אולי בגלל זה אני משיח עולה בגימטריא משוגע...].

אבל האמת היא שמשיח הוא באמת מישהו קצת משנה. כלם רוצים חיים רגילים, נורמליים, ולו יש חלומות אחרים – הוא רוצה גאולה. זה הדבר היחיד שמעניין אותו. איזה איש מוזר... חז"ל באמת מכנים את המשיח "יוצא דפון", כי הוא ממש לא שגרת. מספרים שהרבי פעם אמר על עצמו: "על משיח – אני משגע", ובאמת כלנו עם של יוצאי דפון, של משנים שמאמינים שבקרוב יבוא משיח ושהעולם בו יראה ממש אחרת ממה שאנו מפירים.

אז שנזכר להיות מהעקשנים שיצליחו במשימה הגדולה – גאולה של אורות דתהו בכלים דתקון!

לי. איך אומרים? "ראש בראש". ואז, בין אם אצליח לישם את הרעיון ובין אם לא – אגלה שנסארתו לבד...

אורות דתהו בכלים דתקון

איך כל זה קשור אלינו? מה הקשר בין העולם הקדום, שנסבר, אלי ואלי? לפני 28 שנים, ביום כח ניסן שנת תנש"א, יצא הרבי מליובאוויטש בקריאה ממש לא שגרתית: הוא דרש מכל אחד מאתנו לעשות ככל יכלתו לזרוז הגאולה וביאת המשיח. "אני את שלי עשיתי, וכעת הדבר נמסר בידיכם" זעק. איך? מה הדרך לך? הרבי הוסיף והדריך שעלינו לתקן את העולם עם אורות ועצמות גדולות של עולם התהו, במסירות נפש ובכל הכח והתקף, ויחד עם זאת לשמור היטב שהפעילות הנמרצת תתקבל בכי טוב, ותגרום לכלם להצטרף אליה. בקצור: "אורות דתהו בכלים דתקון".

זוכרים את האיש מהספור בהתחלה, זה שחשב שהוא המשיח? זו דגמה

שאלת השבוע:

מתי אורות דתהו טובים ומתי לא?

בין הפותרים נכונה יגרל פרס. את התשובה יש לשלח לכתבת הדאר האלקטרוני maosime@gmail.com או לענות בטלפון 079-9211452

עד יום שני הקרוב.

הזוכה משבוע שעבר: חיה מושקא לוי-אבשלום מעמנואל

התוועדות י"ט בכסלו

עם הרב יצחק גינזבורג שליט"א

ארץ ישראל בתורת אבות החסידות

ליווי מוזיקלי: חיליק פרנק, אחיה אשר כהן-אלורו, שלמה כ"ץ.

יום ראשון י"ז בכסלו (25/11) שעה 20:15

אולם תצוגות - בנייני האומה - ירושלים

לפרטים: **050-7951105** (סמס/וואצאפ בלבד)

דמי כניסה 10 ש"ח ליריד החסידות

האירוע לגברים.

*שיעור י"ט בכסלו לנשים ביום ד',

כ' בכסלו, בנייני האומה 16:00.